

2020.

**Kozmutza Flóra Óvoda,
Általános Iskola, Szakiskola,
Kollégium, Egységes
Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény**

**Nevelési
program**

Nevelési program

Tartalom

1. Bevezetés	3
1.1 Az intézmény önmeghatározása	8
1.2 A hatályos szakmai alapkokumentum szerint ellátott feladataink.....	9
1.3 Az intézmény tárgyi és személyi feltételei	10
1.4 Az iskola tanulónépessége – szociológiai helyzetképe	12
1.5 A pedagógiai program törvényi háttere	13
2. Az intézmény nevelési programja.....	14
2.1 Az iskolában folyó nevelő–oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	14
2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	23
2.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	28
2.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	38
2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	40
2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	42
2.7 Az utazó gyógypedagógiai ellátással kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	48
2.8 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje.....	52
2.9 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	52
2.10 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	54
2.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	55

1. Bevezetés

Az intézmény hivatalos neve:

Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Rövid neve:

Kozmutza Flóra Általános Iskola és Szakiskola

Székhely:

6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 34-36.

☎: 06-62-246-074

E - mail: kozmutza@kfisk-hmvhely.sulinet.hu

Telephelyei:

1. telephelye: 6800 Hódmezővásárhely, Simonyi utca 6.
2. telephelye: 6800 Hódmezővásárhely, Endre Béla utca 2.

Hódmezővásárhelyen a Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény 1951 óta működik, mint értelmi

fogyatékosokat *(gyógypedagógiai szempontú megközelítésben, napjainkban inkább használatos az „értelmileg akadályozott” kifejezés)* nevelő-oktató intézet.

Két épületegyüttesből áll: a fő épület a Kutasi út 34-36. sz. alatt található, melyhez telephelyként tartozik, a Simonyi u. 6. sz. alatti ingatlanok is. Az épületek egyes részei különböző időben épültek.

Különböző célokat szolgáló magánházakból alakult át iskolai feladatok ellátására, mivel 1951-ben a Közoktatási Minisztérium kapta meg gyógypedagógiai intézmény céljára. Így kezdődött meg a mai intézmény élete!

Kezdetben közös igazgatás alatt működött a Nagy Sándor utcai Gyógypedagógiai *(Aranyossy Ágoston Iskola)* Iskolával. 1957-ben vált szét a két intézet.

Az 1969-70-es tanévtől kezdődött a középsúlyos-enyhe értelmi fogyatékos gyermekek különválasztása. 1972-óta csak középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek nevelésével-oktatásával foglalkozik az intézmény. Ezzel egy időben már gyógypedagógiai óvodai is beindult.

Az országban elsők között vállaltuk fel a korai gyógypedagógiai segítségnyújtást *(1989)* és a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatását is *(2006)*.

Intézményünk – a sajátos arculat, az intézménykép formálása, erősítése okán *(1999)* – felvette Kozmutza Flóra gyógypedagógus-pszichológus nevét. A névfelvétellel tiszteletünket fejezzük ki a neves szakember értelmileg akadályozott embertársaink érdekében folytatott erőfeszítéseivel.

A gyógypedagógiai intézményeink feladatai, tevékenységei szinte a kezdetektől folyamatosan bővültek, miközben a különleges ellátás színvonala is lényegesen megnőtt.

Csongrád Megye Közgyűlése 2007. július 28-ai ülésén, a 90/2007. (VI. 28.) Kgy. sz. határozatával elfogadta a közoktatási intézmények feladatellátásának átszervezési koncepcióját. 2007. augusztus 01-től, tekintélyes múltú gyógypedagógiai intézmények első nagy szervezeti átalakítása valósult meg:

1. Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon
Székhely: 6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 34-36.

Tagintézményei:

1. Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon,
Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon

Tagintézménye

6600 Szentés, Deák F. utca 52-54.

2. Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon
Csongrádi Tagintézménye

6640 Csongrád, Kereszt tér 1.

2. Pápay Endre Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Egységes gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
Székhely: 6900 Makó, Vásárhelyi utca 1-3.

Tagintézménye:

1. Klúg Péter Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola, Diákotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
6725 Szeged, Bécsi körút 38.

Csongrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2011. május 27.-i ülésén, a 108/2011. (V. 27.) Kgy. sz. határozatával elfogadta a közoktatási intézmények feladatellátásának átszervezési koncepcióját, melynek értelmében további összevonásra kerültek a megyei önkormányzat fenntartásában működő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók szegregált és/vagy integrált nevelését-oktatását ellátó intézmények.

Az elfogadott koncepció alapján a Pápay Endre Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (*székhely: 6900 Makó, Vásárhelyi u. 1-3.*) beolvadással, a Kozmutza Flóra Általános Iskola és Szakiskola (*székhely: 6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 34-36.*) tagintézményévé vált.

Az új, összevont intézmény neve Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény lett:

1. Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon, mint *székhelyintézmény*,
2. Rigó Alajos Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Gyermekotthon, mint *tagintézmény*,
3. Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola Csongrádi Tagintézménye, mint *tagintézmény*
4. Pápay Endre Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, mint *tagintézmény*
5. Klúg Péter Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Diákotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, mint *tagintézmény*

A megyei önkormányzatok feladatköre 2012. január 01-től átalakult. Az intézmények működtetése visszakerült az államhoz, ennek megyei szerveihez. Gyógypedagógiai intézményünk, a Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási

Intézmény, Szakiskola, Diákotthon, Gyermekotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény a Csongrád Megyei Kormányhivatal fenntartásába, a Csongrád Megyei Intézményfenntartó Központoz került.

2012. augusztus 1-től a 2007-ben megkezdett átszervezések folytatódtak, az alábbi változások történtek intézményünkben:

2012. szeptember 1-től a katolikus egyház által fenntartott hódmezővásárhelyi székhelyű Aranyossy Ágoston Óvoda, Általános Iskola is állami fenntartásba került, mivel tagintézményünk lett.

Az öt tagintézménnyel 2015. augusztus 31-ig működtünk, amikor az Aranyossy Ágoston Óvoda, Általános Iskola ismét egyházi, a hódmezővásárhelyi Református Ótemplom fenntartásába került.

2013. április 01-től többcélú, közös igazgatású közoktatási intézményünk fenntartását a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Hódmezővásárhelyi Tankerülete vette át.

2013. szeptember 01-től az alapfokú művészetoktatási tagozat megszűnt, nevünk Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Gyermekotthon és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény lett.

A *Nkt. és 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet* lényegesen átrendezte feladatellátásunkat. A sajátos nevelési igényű gyerekek, tanulók nem iskolarendszerű ellátását, a diagnosztizálástól a rehabilitációs, rehabilitációs feladatok ellátásáig a pedagógiai szakszolgálatokhoz rendelte.

2013. szeptember 1-től a pedagógiai szakszolgálatoknak adtuk át a makói tagintézményben a kollegákkal együtt nevelési tanácsadást, a korai fejlesztést és fejlesztő felkészítést a székhelyintézményben, a makói, szentesi és a szegedi tagintézményekben.

Feladatként kaptuk valamennyi tagintézmény vonatkozásában az utazó gyógypedagógiai hálózat megszervezését. Ez teljesen új feladat volt a székhelyintézményben és a csongrádi tagintézményben. A hallássérült gyerekek, tanulók 3 megyére kiterjedő utazó tanári hálózata viszont Csongrád megyére szűkölt.

2014. szeptember 1-től megkaptuk a *Nkt.* rendelkezésének megfelelően a fejlesztő nevelés- oktatás szakmai feladatát az Endre Béla utca 2. szám alatt működő Csodaház Nappali Foglalkoztatóban is.

2016. augusztus 1-től a gyermekvédelmi szakellátás feladatát átadtuk a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartása alá tartozó Szegedi Dr. Waltner Károly Otthonhonnak.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ átalakulásával 2017. január 1-től fenntartónk a Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ.

Az állami fenntartásban lévő gyógypedagógiai intézmény mellett Hódmezővásárhelyen a református egyház is gondoskodik sajátos nevelési igényű, többségében az enyhén értelmi fogyatékos és autista gyermekek, tanulók ellátásáról.

Az átszervezések, a változó feltételek között is mindvégig fontosak maradtak a kitűzött céljaink és a minőség!

Mottónk:

*„Az iskola állandó, vidám küzdelem a magasságért...
Az ember küzdelme, hogy a lehetőségeihez méltó legyen...
A körülmények sivár szorítása nem szólhat a cél magassága ellen”*
Németh László

Különleges a felelősségünk, hogy intézményünk speciális feladataiból következően, gyermekeink egyéni szükségleteikre igazítottan a lehető legjobb minőségben kapják meg a szakértői javaslatokra a gyógypedagógiai szolgáltatásokat.

1.1 Az intézmény önmeghatározása

A székhelyintézmény célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók képességeik függvényében sajátítsák el az adaptív jártasságokat: társas kapcsolatok alapvető szabályait, a hétköznapi élethelyzeteknek megfelelő magatartási szokásokat, az általános társadalmi, környezeti elvárásokhoz való minél megfelelőbb alkalmazkodást, az egyéni lehetőségeikhez mért műveltségelemeket és munkafolyamatokat, hogy felkészüljenek a felnőttkori, segített, illetve önálló életlehetőségekre.

A referencia/bázis-intézményként további célunk, hogy kidolgozott Jó gyakorlatainkat átadjuk, az adaptálást segítsük más „szegregált” oktatást, nevelést végző intézménynek, illetve többségi intézménynek.

Nyitott intézményként segítjük gyógypedagógus és a felnőttképzésben résztvevő nevelőmunkát segítő (*gyógypedagógiai asszisztens, gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő*) hallgatók gyakorlati képzését. Módszertani sokszínűségünket, szakmai felkészültségünket a hálózati horizontális képzéseken, nyitott órákon, szakmai konferenciákon bemutatjuk. Célunk a folyamatos fejlődés, fejlesztés, mások tapasztalatainak adaptálása. A már kifejlesztett jó gyakorlataink állandó felülvizsgálatával, új jó gyakorlatok kidolgozásával a szakmaiságunk fejlesztése, fejlődése biztosítható.

Intézményünkbe a tanulók a megyei és országos Szakértői Bizottságok szakértői véleménye alapján kerülnek, tehát „bemenet-szabályozott” intézmény vagyunk.

Iskolafilozófiánk, öndefiníciánk kiindulópontja az értelmileg akadályozott gyermek, háttérében többségében közepsúlyos értelmi fogyatékossgal vagy súlyos és halmozottan értelmi fogyatékossgal. Egyéni arculatunk legfőbb jellemzője az, hogy gyermekeink sajátos nevelési igényűek, különleges bánásmódot igényelnek, ezért oktatásuk sajátos fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszik szükségessé.

Célunk, hogy olyan oktató-nevelő munka valósuljon meg az intézményben, amelynek eredményeképpen a gyermekek – önmagukhoz mért legmagasabb szintre jussanak el.

Alapértékeink, amelyek pedagógiai programunk alapját képezik:

- gyermekközpontúság, sajátos gyermekszemlélet érvényesítése,
- sokoldalú készség és képességfejlesztés,
- szocializáció,
- felzárkóztatás, tehetséggondozás,
- munkára nevelés, társadalmi beilleszkedés elősegítése,
- felkészítés a felnőttkori segített életvitelre, támogatott életvezetésre,
- egészséges életmódra nevelés (*személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés, kondíció és koordinációs képességek fejlesztése*),
- az egész életet megalapozó védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés,
- nyitottság, korszerűség az oktató- nevelő munkában,
- hagyományörzés és teremtés az intézményben.

Intézményünk működésében új alapérték a referencia/bázis-intézményi feladatokból adódóan a Jó gyakorlatok átadásával, adaptálásával, a felsőoktatási gyakorlólhelyi funkcióval összefüggő tevékenységek minőségi megvalósítása.

Alapértékeink alapján fogalmaztuk meg küldetésnyilatkozatunkat.

Iskolánk missziója: diákjainknak – képességeiknek megfelelően – olyan értéket közvetíteni, amelyek segítségével emberi mintát és használható tudást adunk (*kialakítva a tanulóknak a kölcsönös megismerés és tolerancia hétköznapiává válása iránti igényt*) és a társadalomba való beilleszkedésüket segítjük.

1.2 A hatályos szakmai alapidokumentum szerint ellátott feladataink

6800 Hódmezővásárhely, Kutasi út 34–36.

- integráltan nem nevelhető gyermekek óvodai nevelése - a sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) gyermekek
- a sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) általános iskolai tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása 1. évfolyamtól 8. évfolyamig
- a sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) tanulók készségfejlesztő iskolai nevelése-oktatása
- fejlesztő nevelés-oktatás
- sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) óvodás gyermekek, általános iskolás, készségfejlesztő iskolás és fejlesztő iskolai nevelés-oktatásban résztvevő tanulók kollégiumi nevelése

- utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése (egységes gyógypedagógiai, módszertani feladat)
- egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátás, egyéni tanrendes tanulók ellátása
- iskolai/kollégiumi könyvtár
- mindennapos testnevelés biztosításának módja: sportudvar, egyéb
- testnevelés órák keretében megvalósított úszásoktatás módja együttműködésben, megállapodás alapján
- napköziotthon

6800 Hódmezővásárhely, Simonyi utca 6.

- a sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) általános iskolai tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása 1. évfolyamtól 8. évfolyamig
- sajátos nevelési igényt tekintve közép súlyos értelmi fogyatékos (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar) óvodás gyermekek, általános iskolás, készségfejlesztő iskolás és fejlesztő iskolai oktatásban résztvevő tanulók kollégiumi nevelése
- napköziotthon

6800 Hódmezővásárhely, Endre Béla utca 2.

- fejlesztő nevelés-oktatás

1.3 Az intézmény tárgyi és személyi feltételei

Tárgyi feltételek:

Épületek: Az intézmény két fő épületegyüttese (*Kutasi út 34-36. szám alatti és a Simonyi út 6. szám alatti*) a város Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város területén, településhatárán található, a 47-es számú főút mellett található. Autóval jól, de tömegközlekedési eszközökkel nehezen megközelíthető. A funkcionális megosztottság komoly nehézségeket okoz, több esetben a mozgásában is korlátozott gyermekek, tanulók napi közlekedésében a két telephely között.

A nem oktatási épület céljára készült épületek többszöri átalakításon, bővítésen mentek keresztül. A főépület több, mint 160 éves vályogfalú épület, ami folyamatos karbantartásra, korszerűsítésre és a megnövekedett feladatellátás, a hasznos épületterület elégtelensége miatt bővítésre szorul. A nyílászárók cseréje, a fűtés korszerűsítése, épület szigetelése, mosdók felújítása, részleges tetőszerkezet felújítása, az udvari játékok korszerűsítése a közelmúltban megvalósult. A villamos hálózat is megújulhatott.

Nagy gondot fordítunk az élhető, otthonos, tiszta környezett megteremtésére, fenntartására a sajátos nevelési igényű gyermekeink számára. Mindezek megvalósításához a fenntartói támogatást rendszeresen pályázati, alapítványi és egyéb céltámogatásokkal egészítjük ki. A helyi igények és lehetőségek függvényében maximálisan törekszünk a különféle források felkutatására. Ez a hozzáadott érték jelentős.

Az Endre Béla Utcai Telephelyünkön (*városi*) fejlesztő nevelést-oktatást látunk el korszerű tárgyi feltételek között.

Tantermek, foglalkoztató termek: Az intézmény mindkét fő telephelyén működnek a gyermekek, tanulók életkorának, fogyatékoság igényének megfelelően barátságosan, a gyermekek méretéhez, fizikai adottságaihoz megfelelően kiválasztott bútorzattal berendezett, fejlesztő, segéd és terápiás eszközökkel jól felszerelt tantermek, melyek a délutáni foglalkozásokra is szolgálnak. A tantermek nagysága változó, de minden osztály számára jól körülhatárolt saját munkaterület áll rendelkezésre. Nincsenek szaktantermeink.

A párhuzamos, a kiscsoportos és az egyéni formában szervezett foglalkozásokhoz (*tanórai, tanórán kívüli*) nem állnak rendelkezésünkre önálló termek. Az osztályterem funkcionálisan elkülönülő részei, a berendezés logikája (*polcok, szekrények tartalma*) a gyermekek számára jól értelmezhetőek, szükség szerint felcímkézettek, színkóddal ellátottak stb.

Nincs tornatermünk. A mozgásnevelés és testnevelés foglalkozásokat részben a zsibongóban tartjuk, mely kicsi és nyitott a közlekedő folyosóra. Ősszel és tavasszal az udvari betonozott pályát használhatjuk. Rendelkezésünkre áll még egy tornaszoba és egy mozgásfejlesztő szoba is, melyek különböző mozgásfejlesztő eszközökkel gazdagon felszereltek. Az úszásfoglalkozásokat a hódmezővásárhelyi városi strand uszodájában tartjuk. A gyakorlati foglalkozások, a technikai jellegű tevékenységek jelentős részét többnyire a műhelytermeinkben és a gyakorlókonyhán tartjuk. A könyvtárunk informatika teremként is funkcionál.

A tantermi berendezések cseréje, korszerűsítése folyamatos. Az oktatástechnológiai eszközökkel való ellátottsága megfelelő.

Kollégium: Intézményünk kollégiuma szintén két telephelyen működik. A főépületben a Kutasi úton kerülnek elhelyezésre az óvodások, a fejlesztő iskolások és a fiúk (30-40 fő), a Simonyi úti telephelyen pedig a lányok (25-30 fő). A hálótermek többnyire emeletes ágyakkal berendezett. Probléma, hogy egyre kevesebb azoknak a gyermekeknek a száma, akik az ágyak felső szintjén tudnak aludni. A betegek elkülönített elhelyezése megoldott.

A kollégium a délutáni, esti foglalkozásokhoz az iskolai csoporttermet használja.

Közös helyiségeink: A szabadidő, a tanórák közötti szünet, a délutáni kikapcsolódás és a közös játék színtere ősszel és tavasszal a parkosított, de a megfelelő helyeken betonozott udvar, télen a zsibongó és a folyosó.

Az ebédlő – *amely az intézet különálló épülete* – a reggeli, ebéd, vacsora elfogyasztásának színtere. Az ebédlőben is a teljes tanulólétszám csak két turnusban fér el. Az ebédlő a közös rendezvények egyik legfontosabb színtere is. Ősztől tavaszig minden közös rendezvény itt bonyolódik.

Személyi feltételek:

A dolgozói létszám magas, de a sokrétű a feladataink zavartalan ellátásához szükséges és nem elegendő.

Gyógypedagógusokon kívül, egyéb pedagógus képesítéssel rendelkező kollégák is végzik a tantervi tanítást, a tanórán kívüli, egyéb és a rehabilitációs-rehabilitációs foglalkozások vezetését is. Változatos szakköröket, iskolai sportköröket tartanak. A kollégiumi nevelőtanárok a délutáni szabadidős, kollégiumi tevékenységeket szervezik, vezetik.

A kollégák közül többen rendelkeznek 2-3 diplomával, pedagógus, gyógypedagógus és mentortanári szakvizsgával. A pedagógus továbbképzések által kompetenciáik folyamatosan bővülnek.

Különös hangsúlyt helyezünk a nevelőtestületünk minőségi megújulására, mert ez elengedhetetlen feltétele a magas színvonalú, sokrétű, különleges szolgáltatás folyamatos biztosításának.

A pedagógusközösségünk, nevelőtestületünk:

- megújulásra képes, innovatív szemléletű,
- szakmailag igényes, gyógypedagógiai szemléletű,
- széleskörű kompetenciákkal bíró,
- probléma érzékeny, segítőkész, kooperatív,
- minőség iránt elkötelezett.

Intézményünk jelentős részt vállal a gyógypedagógus hallgatók képzésében. Szakmai terepgyakorlat helyszíne. A tapasztalt kollégák kivételes szakértelemmel és végtelen türelemmel végzik a gyakorlatvezetést, melynek köszönhetően intézményünk a főiskolai hallgatók körében kedvelt gyakorlólóhely.

A nevelő-oktató munkát dajkák, gyógypedagógiai asszisztensek és gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelők segítik. A gyermekeink egészségügyi, gondozási szükségletei egyre inkább fokozódnak, ezért folyamatosan biztosított az ápolói végzettségű kollégák jelenléte, elérhetősége.

1.4 Az iskola tanulónépessége – szociológiai helyzetképe

Az intézmény beiskolázási körzete: Csongrád megye, de alkalmanként szabad férőhely és indokolt esetben a jó megközelíthetőség és szakszerű ellátás miatt Békés megye nyugati részéből is fogadunk gyermekeket.

A tanulók egy része a társadalom periferiáján élő, hátrányos helyzetű családi környezetből jön. Ezek a családok általában nehéz helyzetben vannak, a létminimum határán élnek.

A szülők létbizonytalansága az értelmileg akadályozott tanulók magatartására, viselkedésére is áttevődik. Szorongó, bizonytalanság érzésével küzdő, a szeretetre, a biztos kapcsolatra, védettségre vágyó gyermekeink is vannak.

A megfelelő egzisztenciát és biztonságos családi hátteret teremtő szülők száma mindössze 35-40 %. Közöttük jól felkészült szakemberek és értelmiségiek is vannak.

Nemcsak a gyermekek vágnak a stabil társas kapcsolatokra, hanem a beszűkült környezetben élő szülők is.

Az iskola ebben a helyzetben fontos társadalmi kapcsolatot jelentő szintér a szülőknek, ahol naponta, hetente találkozhatnak más szülő társukkal, a pedagógusokkal, az iskola vezetőivel és megoszthatják velük nyomasztó gondjaikat.

A családok gyakran segítséget igényelnek az iskolától nehéz élethelyzetük miatt.

Az értelmileg akadályozott tanuló én-identitásának, önmagának a társadalom részeként való értelmezésének kibontakoztatásához fokozottan törekszünk a szülői házzal, illetve más elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködésre.

Mindezeket figyelembe vesszük nevelési céljaink kitűzésénél, az egyéni fejlesztő programok elkészítésénél, a gyermekvédelmi munka tervezésénél, az osztályfőnöki feladatok kijelölésénél, a családok segítségénél.

1.5 A pedagógiai program törvényi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei
- A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról
- 2020-es NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók, kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

2. Az intézmény nevelési programja

2.1 Az iskolában folyó nevelő–oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink, értékeink:

Az intézmény hagyományaival, tapasztalataival és a korszerű gyógypedagógia módszereivel, eszközeivel teljesíti feladatait. A tanulóink eredményes fejlesztő támogatása – *együttműködve a szülőkkel, gondviselőkkel, egyéb szoros (és a törvényes képviselő által jóváhagyott) kapcsolati személyekkel* – folyamatos, komplex és egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenység révén valósítjuk meg. Gyógypedagógiai oktató–nevelő munkánk során a differenciált, individualizált képesség-fejlesztést folyamatosan szem előtt tartjuk, mivel a középsúlyos értelmi fogyatékos (*továbbiakban értelmileg akadályozott*) gyermekeink nagyon eltérő egyéni képességekkel rendelkeznek, gyakran halmozott problémával élnek, ugyanakkor joguk van a képességeikhez mért legmagasabb szintű oktatáshoz.

A testi és a lelki fejlődés közötti ütembeli eltérés az iskoláskort elért gyermeknél szükségessé teszi a korai fejlesztés és óvodai nevelés során folytatólagosan alkalmazott fejlesztő eljárásokat, az iskolai szokásrendszerhez, elvárásokhoz való alkalmazkodás kialakulásához elnyújtott átmenet biztosítását (*lásd később: játékoság, illetve direkt megsegítés, irányítás*).

Részben a kognitív feldolgozás módosult menete miatt, részben egyéb járulékos okok (*nem ritkán egyes, főleg észlelési és feldolgozási funkciók gyengébb, kevesebb asszociációt lehetővé tévő beidegzése*) miatt szinte mindig találkozunk a pszichés, a kommunikációs, a szociális és a motoros képességek meglassult és/vagy módosult fejlődésével is. E területek (*és részterületeik*) fejlődésének üteme gyakran nem egyenletes, egymáshoz képest is eltérőek lehetnek.

Az értelmileg akadályozott gyermek legfontosabb jellemzői, tulajdonságai a tanulás szempontjából:

- Általánosan meglassúbbodott fejlődési tempó, a tanulási folyamatok időbeli elnyújtottsága, egyes esetekben eltérő mértékben és ritmusban váltakozó stagnálásokkal, megtorpanásokkal és megugrásokkal.
- Gyakori az egyenetlen, töredezett képességprofil, azaz az egyes képességek megléte, szintje között nagy különbségek lehetnek, rendkívül sokféle rajzolata alakul ki az egyes képességek, részképességek meglétének, illetve hiányának.
- A gyakori ismétlése, különféle érzékszervek, modalitások bevonásával történő sokszínű tapasztalatszerzés és gyakorlás szükségessége.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás nagyobb korban is az érintett saját tudása, illetve az elsajátítandó tudás jelentősége, hasznosulása vonatkozásában.
- A belső motiváltság és/vagy explorációs drive (felfedezési késztetés, kíváncsiság) gyakran alacsonyabb szintű és/vagy más töltetű, leginkább érzelmi alapú. Oka lehet a hiányos szituáció értelmezés.
- Kommunikációs szituációk feldolgozásának nehézségei: a beszédészlelés, beszédértés, a kifejezőkészség, a szókincs területén mutatkozó elmaradások, valamint a közvetett utalások, nonverbális, kiegészítő jelzések pontatlan vagy hiányzó értelmezése.

- A tudás rugalmas alkalmazása, az általánosítás, a transzfer (más helyzetekre való átvitel és sikeres alkalmazás) nehézségei.

Jellemző erősségek, amelyekre rendszerint támaszkodhatunk (személyenként más-más hangsúlyokkal):

- Jó utánzási készség.
- Tanult rutinok, szabályok szituációhoz kötött felidézése, alkalmazása.
- A vizuális megsegítés hatékony alkalmazása (egyéni képességszinthez illeszkedő hívótárgy, hívókép, piktogram, gesztus stb.).
- Érzelmi kötődés.
- Monotóniatűrés.

Az ismeretanyag tartalmát mindig az életkorhoz igazítottan építjük be nevelési-oktatási programunkba, és soha nem tévesztjük szem elől a tanítási-tanulási folyamatban a gyermek motiválását, aktiválását, mert valljuk, hogy a gyermek ne csak passzív alanya legyen az oktatási- nevelési folyamatnak, hanem aktív résztvevője és gyakorlója is. Mindig törekszünk arra, hogy a gyermeket egyéni képességeinek megfelelően sikerélményhez juttassuk, a tanulási kudarc elkerülésének, illetve ennek az egészséges feldolgozásának érdekében. Fontos szempont továbbá az egyszerű munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges, munkavállalói attitűd kialakulását elősegítő készségek elsajátítása, a tartalmas szabadidő-eltöltés megalapozása, valamint a tehetséggondozás.

A tanítási-tanulási folyamat folyamatos, fejlesztő ellenőrzését, értékelését mind a gyerekre, mind a pedagógusra vonatkozóan, egyaránt alapelvünknek tekintjük, a fejlesztő értékelés soha nem maradhat el az oktatási-nevelési folyamatból. A fejlesztő és építő értékelés serkenti a gyermek teljesítményét, biztosítja számára a sikerélményt, amely nélkülözhetetlen a gyermek pozitív személyiségének fejlesztéséhez. Nevelő-oktató munkánk a közös nemzeti értékeket állítja középpontba, amely fontos szerepet szán a hagyományoknak, valamint a nemzeti azonosságtudat fejlesztésének. A játék, játékoság kiemelten fontos eszköz az értelmileg akadályozott tanulók ismeretelsajátításában, főleg a gyakorlás, megerősítés időszakában, de kisebb korban szinte a teljes foglalkozásokat, tapasztalatszerzés folyamatát átjárja, meghatározza (*hosszabb átmenet az iskolai életbe*).

A mondókák, énekek – melyeket a konkrét céltól függően gyakran mozgással, mutogatással kísérünk – segíthetik a bevést és a felidézést, a koordinációs képességek fejlesztését, valamint sokszor kellemes hangulatot, motiváló légkört teremtenek nemcsak a kicsik, hanem nagyobb tanítványaink körében is. Különös figyelmet kell azonban fordítani ezek megfelelő, nem csupán képességhez, hanem életkorhoz is illeszkedő megválasztására.

Pedagógiai munkánk kiindulópontja az értelmileg akadályozott gyermekek képességeinek maximális kihasználása. A bevésthez a lényegi elemek kiemelése, a korábbi tapasztalati és ismeretanyaggal való kapcsolat tudatosítása, a rövid, közép- és hosszú távú ismétlések biztosítása szükséges. A felidézéshez releváns jelzőingereket kell biztosítani, melyek képességtől függően különböző típusúak lehetnek:

- verbális (ilyenek pl. utasítások, kulcsszavak, vezényszavak, kérdések, rákérdezés, figyelemfelhívás, korábban használt mondókák felidézése);
- képi (pl. fénykép, eseménykép, folyamatábra – vagy ennek egy eleme, piktogramok, szócíkek, korábban megoldott feladatlap);

- együttcselekvéses (pl. direkt kézvezetés, példamutatás-utánoztatás),
- promptok (azonnali, direkt, helyzethez kötött megsegítés, „súgás”).

Munkánkat a demokrácia és a humanizmus értékei hatják át. Olyan demokratikus magatartás alapjait rakjuk le, amely biztosítja gyermekeink számára az egyenértékűség érzését. Alapvető, hogy a szociális fejlődés tekintetében a hasonló korú tanulók azonos csoportba sorolása és az ezen belüli differenciálás a legmegfelelőbb eljárás. Minden érintett gyermeknek szüksége és joga van sérülésének megfelelő speciális fejlesztésre.

Alapelveink között szerepelnek az antidiszkriminációs törekvések, a hátrányos megkülönböztetés és kirekesztés tilalma, az egyenlő esélyek megteremtése az azonos végzettség megszerzésére, az egyetemes emberi jogok érvényesítése, a demokratikus értékek érvényesülése. Munkánkat a normalizációs elv alapján végezzük. A nevelés-oktatás során figyelembe vesszük, hogy az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. A szenzoros és mozgásos közlések befogadására fogékonyabbak a tanulóink, ezért szemléletes rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel eredményesebb a fejlesztésük. A gondolati műveletekhez különféle csoportosítási, halmazalkotási feladatok, illetve ezek változatai – mint kakukktojás felismerése, hiányzó elem észlelése, különbségek, ellentétek és azonosságok felismerése, párosítás, illesztés stb. – egyénre szabott alkalmazása javasolt.

Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. *érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia*) jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését. A pedagógiai folyamat során tág teret kell biztosítani a hátrányok kezelésére, az egyéni bánásmódra. A nagymértékű egyéni különbségek miatt a csoportok összetétele rendkívül heterogén. Ez a pedagógiai helyzet csak a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, pedagógiai többlétszolgáltatásokkal (*habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák, tehetséggondozás*) oldható meg optimálisan.

A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges, és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek alapján a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek oktatását fontosnak tartjuk.

A fent említett pedagógiai alapelveink áthatják gyógypedagógiai intézményünk minden nevelési területét.

Céljaink:

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével.

Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön.

Általános céljaink:

A sajátos nevelési igényt tekintve értelmileg akadályozott tanulók képességeik függvényében:

- ismerjék meg, sajátítsák el és normakövetéssel alkalmazzák az emberi együttélés, a társas érintkezés alapvető szabályait (*írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése*),
- a köznapi helyzetnek megfelelő magatartási szokásokat,
- a képességeikhez mért műveltségi elemek elsajátításával készüljenek fel a segített felnőttkori életlehetőségekre.

Az intézmény célkitűzései között első helyen szerepel a gyermekek, tanulók képességfejlesztése, a rehabilitációja, komplex gyógypedagógiai fejlesztése az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően.

Kiemelt céljaink:

Az értelmileg akadályozott tanulóink oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a szociális beilleszkedés megvalósítása, melynek érdekében a nevelés-oktatás fő feladatai:

- a személyiség gazdagítása az önfogadással, a mások elfogadásával, a toleráns magatartással,
- az általános emberi értékek, társadalmi normák elsajátítása,
- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- gyakorlatorientált képzés,
- az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
- a képességek korrekciója és fejlesztése, egyéni és kiscsoportos formában,
- egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
- az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
- és az eredményes társadalmi integrációra törekvés.

Mindezt:

- egyéni és kiscsoportos formában történő képességfejlesztéssel,
- a képességek fejlesztése során differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtással,
- az individualizált feladat- és követelményállításra fókuszáló oktatásszervezési módszerrel,

- a tartós tanulási fogyatékoságot, magatartás zavart mutató tanulók fejlesztésében terápiai eszközök (*terápiai beszéd, mozgás és lehetőség szerint hang, állatasszisztált, terápiai célú úszásoktatás, DSZIT*) és eljárások alkalmazásával érjük el (*pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció*),
- valamint tanórán kívüli szolgáltatásokkal és egyéb iskolai programokkal.

Mindezek megvalósulásához támogató feltételeket teremtünk:

- elfogadó életteret, amelyben az SNI gyermek, tanuló érzelmi biztonságban, védettnek érzi magát,
- olyan iskolai légkört teremtünk, amelyben gyermek és felnőtt jól érzi magát, melyben minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, különbözőségét, a másságot is elfogadva,
- törekszünk arra, hogy az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapuljanak,
- az intézményi élet megbízható ritmusa orientációt, biztonságot nyújt, valamint közeget a pihenéshez és kikapcsolódáshoz,
- lehetőséget kap arra, hogy cselekvési kompetenciáit, élményszerző képességeit minden területen kibontakoztathassa,
- szociális kapcsolatokat alakíthat ki, hogy legyenek barátai, kommunikációs közeledései és válaszáadási próbálkozásaiban támogatást találjon,
- a tanulók kommunikációs képességeihez leginkább illeszkedő, aktivitását elősegítő csatornák, eszközök (*alternatív és/vagy augmentatív kommunikáció – a beszélt nyelv elsajátításának súlyos akadályozottsága esetén használatos kiegészítő vagy helyettesítő módszerek, eszközök*) általános intézményi, rutinszerű használatára törekszünk,
- lelki és erkölcsi támaszt kap, amely abban nyilvánul meg, hogy emberi méltósága, személyisége – a gyengeségei ellenére – számítson és fontos legyen másoknak,
- környezetével dinamikus kapcsolatban álló intézmény,
- a szegregáció –lehetőséghez mért- leszűkítése, PR tevékenység,
- integrációs törekvések a tanórán kívüli tevékenységekben,
- részvétel a közvetlen társadalmi környezet oktatási, kulturális, sport és szakmai életében,
- a súlyosabban, halmozottan sérült gyermekek elfogadása, támogatása,
- a gyakorlati oktatás felé irányuló pedagógiai munka szervezett kooperációban (*széleskörű általános, gyógypedagógiai és speciális eljárások kompetenciáival bíró pedagógustestület, humán szakemberek, szülői együttműködés*).

A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátítani minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak. A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.

És széleskörű szolgáltatásokat kínálunk:

- a feladatellátásnak megfelelő speciális tanterveket a nevelés-oktatáshoz,
- rehabilitációt, rehabilitációt: terápiás beszédfejlesztést, terápiás/konduktív mozgásfejlesztést, egyéni illetve kiscsoportos gyógypedagógiai fejlesztést, AAK, autista specifikus fejlesztés, szurdo és tiflo fejlesztés,
- napközit,
- kollégiumi ellátást,
- szakköröket, sportkört,
- terápiás célú úszásoktatást
- gyógytestnevelést a pedagógiai szakszolgálat által,
- lehetőség szerint állatasszisztált terápiák (lovas, kutya)
- „Munkahelyi gyakorlat” programot,
- lehetőség szerint erdei iskolai programot,
- nyári napközit, táboroztatást, tanulmányi kirándulásokat,
- lehetőséget a hitoktatásra fakultatív formában.

Tanácsadással, ügyeik konkrét intézésével segítjük a családokat, a kollégiumban lakó tanulók teljes egészségügyi ellátását elvégezzük. Eseti gondozó, ellátó munkával járulunk hozzá a bejáró tanulók egészségügyi ellátásához.

Gyógypedagógiai intézményünk jelentős szerepet vállal az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Kar és a SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet nappali és levelező tagozatos gyógypedagógus hallgatóinak gyakorlatvezetésében a főiskolák felkérésének és előírásainak, elvárásainak megfelelően együttműködési megállapodás keretében. Továbbá szintén együttműködési megállapodás alapján a nevelő-oktató munkát segítők képzéséhez is gyakorlati lehetőséget biztosítjuk esetenként.

Igény és lehetőség szerint a középiskolák diákjai számára a közösségi szolgálatát teljesítését is lehetővé tesszük.

A célkitűzések teljesülésének kritériumai:

Az általánosság szintjén a következő elvárásokat, követelményeket fogalmazzuk meg, amit az értelmileg akadályozott tanulónak a képzési idő végére el kell érnie:

- ismerje, fogadja el az alapvető emberi értékeket viselkedésében, egyszerű szociális kapcsolataiban normakövetéssel ezek jelenjenek meg,
- a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat,
- legyen képes önmaga ellátására, a mindennapos tevékenységekben való együttműködéssel járuljon hozzá léte biztosításához,
- tapasztalja meg saját személyét, kapcsolódjon be önkifejezést segítő foglalkozásokba, (pl: játék, sport, ének, zene, tánc drámajáték, kézművesség, stb..)
- ismerje környezetét, tudjon abban önállóan, vagy kevés segítséggel tájékozódni,
- legyen igénye saját környezete esztétikusabbá tételére,

- legyen képes mozgását irányítani, törekedjen a különböző mozgások összehangolására,
- tudjon egyszerű cselekvéseket, néhány mozzanattól álló mozgásokat utánozni, legyen képes szenzoros korrekciók végrehajtására, a felesleges mozdulatok kiküszöbölésére,
- legyen képes a begyakorolt egyszerű mozgásformák spontán végrehajtására,
- egyéni sajátosságok figyelembe vételével felnőttek irányítása mellett legyen képes munkafolyamatok megismerésére, egyszerű munkafogások elsajátítására, gyakorlati tevékenységekben való alkalmazására,
- a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket praktikus helyzetekben segítséggel tudja alkalmazni,
- eredményes, sikeres ismeret elsajátítás önmaga képességeihez mérten,
- kulturált érintkezési formák elsajátítása, elemi írott és íratlan szabályok betartása, illemszabályok elsajátítása, alkalmazása főként irányítással,
- társas kapcsolatok fenntartása, önuralom,
- tájékozódás a közvetlen környezetben,
- az élő és épített környezet értékeinek felismerése, környezetvédő, óvó cselekedet elemeinek megnyilvánulása különféle helyzetekben,
- önmaga és a társainak elfogadása, megértése, türelem a társakkal szemben, mások hátrányos helyzeteivel való visszaélés elkerülése,
- médiatudatosság,
- erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben, szeretet, segítőkészség,
- a szorgalom és a rend cselekedetekben történő megmutatkozása,
- a rongálás elítélése saját helyzettől, képességtől függően.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

Pedagógiai feladataink:

Az intézményünknek a célokból, az alapelvekből következően konkrét feladatai vannak, amelyeknek a nevelő-oktató munkánk minden területén érvényesülnie kell.

Kiemelt feladataink:

- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek tanulóink sajátos iskolai neveléséhez szükségesek,
- az alapfokú iskolázás teljes tartalmában – szükségleteinek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátásban részesíteni a rászoruló tanulót,
- megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált, az egyéniesített fejlesztés,
- olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítani, amelyben a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhethet és a közvetlen vizsgálódásokból kiindulva, juthat el a tanuló az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez,

- a szülők és az iskola között olyan kapcsolat megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában partnerként vesz részt a szülő,
- a tanuló szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátás biztosítása – ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő felkészítés, napközi, tanulószobai ellátás, szakkörök, klubok, tehetséggondozás,
- a tanítás-tanulás folyamatában - a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetni, elsajátíttatni az egészség megóvásának fontosságát, a környezetünk védelmével összefüggő teendőinket,
- a tanulók és szülők folyamatos tájékoztatása iskolai tevékenységük fejlődéséről, elért eredményeikről, lehetőségeikről,
- a törvények és szabályozók szellemében a gyermekvédelmi tevékenység megszervezése, működtetése, a szociális hátrányból eredő különbségek csökkentése,
- a tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében,
- bizonyos általános ismeretek megalapozása az életkor, az értelmi fogyatékosok, a fejlettség figyelembe vételével,
- az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése,
- önmaga és társai másságának felfogadása, felismerése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségi szintnek megfelelően,
- a testi és lelki egészség megőrzése, a maradandó testi és lelki állapotváltozás megismertetése, elfogadtatása,
- oldott humánus légkör megteremtése az intézményben, ahol az értelem, az érzelem szabadon kibontakozik és az emberi kapcsolatok kiteljesednek,
- a jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük kialakítása,
- a kommunikációs, szocializációs folyamatok elősegítése, fejlesztése,
- szerezzenek elemi ismereteket a társadalmi normákról, kötelességekről, a különböző személyi okmányok jelentőségéről,
- ismerkedjen különféle szolgáltatásokkal, azok elérhetőségével,
- a tanítási- tanulási tevékenységeken keresztül az egész személyiség formálása, fejlesztése.

A nevelési célok szoros összefüggésben vannak a pedagógiai eszközrendszerrel. Az eszközrendszeren azokat az eljárásokat, módszereket, eszközöket értjük, amelyek a nevelés feladatainak megvalósítására alkalmasak. A nevelési cél változása előbb vagy utóbb módosítja az eszközrendszert is. A cél- és eszközrendszer között azonban kölcsönhatás van. Nevelési eszköznek leggyakrabban a gyerekek fő tevékenységi formáit tekintjük, amelyekben a nevelési folyamat realizálódik. A nevelési módszer pedig a kitűzött nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárás. Célja, hogy a tanulókat pozitív tevékenységre készítsük, valamint kiküszöböljük a negatív hatásokat. Az eljárás a módszer konkretizációját jelenti. A nevelés eszközei, eljárásai valamint a nevelés módszerei a nevelési folyamat egymással összefüggő, egymást feltételező nagyon fontos elemei, tényezői, a nevelési módszerek

elválaszthatatlanok a nevelés céljaitól Ebből adódóan a nevelési módszereinket hozzá kell igazítani az előzőekben leírt célokhoz.

A nevelési módszer a pedagógus illetve pedagógusközösség tervszerű és szervezett eljárásai, tevékenységei, amellyel egy adott pedagógiai feladatot megold. A módszerek nem mesterként eljárások, hanem a gyerekek tevékenységébe beillesztett pedagógusi tevékenységek. A módszerek szorosan összefüggnek egymással, rendszert alkotnak, bonyolult kölcsönhatásban érvényesülnek.

A nevelési módszereknek igazodniuk kell:

- a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségükhöz és a tanulók képességeihez, a személyiségük egyedi kombinációjához, pozitív tulajdonságaikhoz és érzelmi kötődéseik gazdagságához,
- a pedagógusok személyiségéhez, pedagógiai felkészültségéhez, kultúrájához és vezetői stílusához,
- a mindenkori szituációhoz és annak tartalmához.

Különböző célokat és feladatokat különböző módszerekkel, különböző szervezeti keretek között tudjuk hatékonyan megvalósítani. Nagymértékben segítik a differenciálást a tanulók képességeihez igazodó módszerek.

A differenciálás lényege, hogy mindenki a szükségleteinek legmegfelelőbb, fejlesztő hatású nevelésben-oktatásban részesüljön. A differenciálás célja, hogy mindenki a saját tempójában, mégis a legeredményesebb fejlődést tudja elérni, teljesítve a személyre szabott követelményeket, fejlesztési célokat. A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a pedagógiai megfigyelésekre is támaszkodunk. Többek között feltérképezésre kerül a tanuló előzetes tudása, temperamentuma, általános aktivitása, önállósága, társas helyzetekben mutatott együttműködési készsége, kommunikációs jellemzői. Így tudatosan feltérképezve erősségeit és gyengeségeit hatékonyabb kompenzációs lehetőségek tárulhatnak fel.

Szükséges a hagyományos bemutatás, magyarázat mellett olyan korszerű módszerek alkalmazása, amelyek biztosítják a tanulók érdeklődésének fenntartását, a tapasztalati tanulás, a tanulók önálló ismeretszerzését. Építenek a tanár és tanulók közös tevékenységére, fejlesztik a tanulók gondolkodását, kommunikációs képességét, önismeretét, szociális képességét (*kooperatív tanulás, egyéni- és/vagy páros munka, drámajáték, projekt, vita, interjú, előadás, megbeszélés, verseny, kísérletezés stb.*). A módszereket és a tanulás szervezési formákat mindenkor a didaktikai feladatoknak és a tanulók sajátosságainak kell alárendelnünk.

Hatékony tanulás csak korszerű és változatos szervezeti formák alkalmazásával valósulhat meg. A hagyományos frontális osztálymunkát fel kell váltania a célszerű, konkrét pedagógiai szituációhoz és a tanulók sajátosságaihoz igazodó csoportos és egyéni munkának.

A pedagógus közvetlen irányításával zajló frontális munkától, az aktív tanulásra ösztönző csoportmunkán át juthatunk el tanulóink teljes önállóságáig.

A csoportmunka előnye, hogy a jó képességű tanulók dinamizmusa magával ragadja a gyengébb képességű tanulókat. Elősegíti az empátikus készségek, a szociális kompetenciák és a toleranciakészség fejlesztését.

Az egyéni munka előnye, hogy tanulóink saját ütemük szerint dolgozhatnak. A pedagógusnak nagyobb lehetősége van az egyénre szabott, differenciált feladatadásra tanári segítség mellett. Ez biztosítja a tanulók eredményes munkáját, ami növeli pozitív beállítódásukat, teljesítőképességüket, segíti önértékelésük kialakítását.

Gyermekeink számára a fogyatékoság típusához és súlyossági fokához igazodó tankönyvszaladok és munkafüzetek állnak rendelkezésre.

A korszerű taneszközök bővülő választéka, a differenciálás legkülönbözőbb változatait, lehetőségeit biztosítja. A fénymásolók, számítógépek, projektorok, digitális táblák lehetővé teszik saját tervezésű, differenciált feladatlapok, gyakorlóanyagok, szemléltető anyagok készítését, alkalmazását, a digitális tananyagok adaptált felhasználását. Gyermekeink elsődlegesen tapasztalati személyiségek, így a tapasztalatszerzésnek, a követendő mintaadásnak, gyakorlásnak, megerősítésnek, szerepjátéknak, fejlesztő játékoknak és beszélgetéseknek jelen kell lennie a tanítás és nevelés egész folyamatában.

2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Gyógypedagógiai intézményünk legfontosabb feladata tanulóink személyiségének minél teljesebb mértékben történő kibontakoztatása. Az iskola pedagógiai programja a NAT-ban leírt és képviselt értékekre, valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és egyéni szükségletekre épül.

Pedagógiai feladatainkat az alábbiakban határoztuk meg:

- a NAT-ban és a kerettantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátítása, és az ezekre épülő differenciálás.

E két feladat azt a célt szolgálja, hogy az értelmileg akadályozott tanulóink:

- a különböző szintű adottságaikkal,
- eltérő mértékű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb tevékenységeikkel,
- spontán tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátítása során törekszünk a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, egészséges és kulturált életmód iránti cselekvési motívumainak, képességeinek a kialakítására, fejlesztésére. A tananyag feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók:

- ismereteit,
- világszemléletük, világképük formálódását,
- társas kapcsolatait,
- eligazodásukat saját testükön, lelki világukban,
- tájékozódásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

A helyi tanterveket is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont volt, a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges követelmények meghatározása, amelyek ösztönzik a személyiségfejlesztő oktatást.

Nevelési programunk összeállításánál az alábbi feladatoknak adtunk prioritást:

- az iskolai nevelési, tanítási-tanulási folyamat adjon teret a színes, sokoldalú, iskolai életnek, tanulásnak, játéknak, munkának,
- fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét és eddze akaratukat,
- járuljon hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

A pedagógiai programunk magvalósításához elengedhetetlen a közös gondolkodás a mindenkori Fenntartó, iskola dolgozói és közvetlen partnerei részvételével, mert az oktatás-nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a családi, társadalmi élet és tevékenységek számos egyéb fóruma is.

Ezen célkitűzések alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

2.2.1 Az értelem kiművelése területén elvégzendő feladatok (a tanulóink értelmi fogyatékosága miatt erőteljesen korlátozottak)

A tanulási motívumok fejlesztése:

- a megismerési vágy,
- az érdeklődési vágy,
- a felfedezési vágy: a megfigyelési késztetés, értelmezési vágy,
- a játékszeretet és az alkotásvágy,
- a tanulási teljesítményvágy optimalizálás,
- tanulási sikervágy és kudarcfélelem,
- tanulási elismerésvágy,
- tanulási kötelességvágy,
- tanulási kötelességtudat, ambíció fejlesztése.

A kognitív képességek fejlesztése:

- kognitív műveletek fejlesztése,
- felismerés és kivitelezés,
- gondolatképzés,
- összehasonlítás,
- azonosítás,
- csoportosítás, rendezés,
- sorrend felismerés,
- elemi kombinálás,
- tapasztalati következtetés,

- megfigyelés,
- értelmezés,
- kognitív kommunikáció,
- ábraolvasás, ábrázolás,
- beszéd és beszédértés,
- írás és olvasás,
- gondolkodás,
- viszonyítás,
- általánosítás,
- probléma megoldás.

Mindezek a képességek csak nagyon elemi szinten és egyénenként differenciált módon alakíthatók ki tanulóinkban.

2.2.2 Segítő életmódra nevelés feladatai

A nevelés szociális értékrendek megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az a szerinti viselkedés, magatartás elsajátításának, a szociális képességek kiépülésének, a kreativitás növekedésének elősegítését jelenti. Ebből következik, hogy a nevelés, személyiségfejlesztés feladata kettős:

- a szociális kompetencia gyarapítása,
- fejlett érzelmi kötődést kialakítása,
- a pozitív egyéni értékrend és a kreativitás növelésének segítése.

A szociális kompetencia fejlesztése:

Feladatunk a megfelelő szociális szokások, minták, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a szociális viselkedés alapvető szabályait, megértsék a szabálytudat szerepét.

Az egyéni szociális értékrend fejlesztése:

A szociális hajlamok (*kötődés, rangsorképzés, birtoklás, szexualitás stb.*) öröklött motívumok, működésük és szerepük a tudattalan és szándéktalan döntésben, viselkedésben nyilvánul meg. Feladatunk a szociális értékrend fejlesztése terén olyan iskolai életrend, légkör kialakítása, amely az iskolai közösség mindennapi életében elősegíti, hogy a tanuló folyamatosan megtapasztalhassa az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttműködésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit.

A szociális szokások: hasonló helyzetekben mindig hasonló magatartást, viselkedést váltanak ki.

Feladatunk a pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése. Olyan iskolai életrend kialakítása, működtetése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat,

mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvárhatók.

A más kultúrákkal, népcsoportokkal, a tanulóétól eltérő szokásokkal, értékekkel való ismerkedés lehetőségét a sokféleség tolerálását, ezen keresztül saját „másságának” elfogadását segítjük elő.

Szociális minták: mások szociális viselkedésének, magatartásának vizuális leképezései.

Feladatunk az élményszerű, pozitív minták felkínálása, személyes példamutatással. Az antiszociális minták hatásának csökkentése, fékezése.

Szociális kommunikáció fejlesztése:

A szociális kommunikáció két összetevője a nonverbális érzelmi és a szóbeli kommunikáció.

Feladatunk egyrészt a meghatározóan pozitív érzelmi légkör megteremtése és fenntartása az osztályokban, a tantestületben, az iskolában, amelyben a pedagógusok és a tanulók is biztonságban, jól érzik magukat, amelyben a tanulók érzelmi karaktere, személyisége optimálisan fejlődhet, másrészt a verbális eszközök fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók képesek legyenek megértetni magukat a világban.

A szociális érdekérvényesítés fejlesztése:

A szociális érdekérvényesítő viselkedés négy alapvető módja: a megosztás, osztozkodás, elosztás és a megszerzés.

Feladatunk a pedagógusok és a tanulók közötti szociális kölcsönhatások optimalizálása, a tanulók egymás közötti optimális szociális kölcsönhatásainak elvárása.

Segítőképeség fejlesztése:

A segítőképeség nagyon sokféle aktuális helyzetben, sokféle normát, szabályt, szokást követve valósulhat meg.

Feladatunk, hogy az iskola kínálja fel a segítség sokféle lehetőségét, módját, olyan segítő légkört alakítson ki és tartson fenn, amelyben a segítség elvárt és elismert viselkedés, tevékenység. A pedagógus feladata, hogy az alkalmas mintákat a tananyagból kiemelve úgy, hogy a segítség mintáival a tanulók rendszeresen szembekerülhessenek.

Együttműködési képesség fejlesztése:

Olyan közös érdeket szolgáló viselkedés, amely önállóan vagy vezetéssel, illetve segítséssel összefonódva érvényesül.

Feladatunk, hogy a pedagógusok rendszeresen éljenek a segítő együttműködés formáival (*együttcselekvés, közös feladatmegoldás, irányított feladatmegoldás*). Az iskola úgy szervezze tevékenységeit, hogy a tanulók rendszeresen, gyakorolhassák változatos tevékenységeikben, különböző szintereken az együttműködés formáit.

2.2.3 Egészséges és kulturált életmódra nevelés (részletesen az *Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknál*)

Az egészséges életmód olyan aktivitás, amely a szervezet, a pszichikum szükségleteinek, a kulturált életmódnak, a személyes szükségletek, vágyaknak igényes, színvonalas kielégítése. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés a személyes kompetencia fejlesztését, eredményességének és igényességének növelését jelenti. Az iskola alapvető feladata a prevenció, a személyes kompetencia fejlődésének segítése. Intézményünkben az értelmileg akadályozott tanulók körében a személyes képességek fejlesztésén és azon belül az önkiszolgálási képességek fejlesztésén van nagy hangsúly.

2.2.4 Testi képességek fejlesztése

Feladatunk a testi képességek folyamatos fejlesztése, szinten tartása, melyek elsősorban a mozgásnevelés, testnevelés, tömegsport órákon, a délutáni szabadidős tevékenységek, a sportversenyek, sportnap alkalmával valósul meg.

A fejlesztést tovább segíti még: konduktív foglalkozás, a társuló mozgásfogyatékoság rehabilitációja, a testnevelés keretén belüli úszásórák.

A kondicionális és a koordinációs képességek fejlesztése, a sportfoglalkozásokon túl, bármely óra keretén belül (táncszakkör, színjátszó szakkör, kézműves szakkör) megvalósulhat.

2.2.5 Önellátási képesség fejlesztése

Feladatunk az önellátó képesség, viselkedés tevékenységformáinak megismertetése, gyakoroltatása, tudatosítása változatos formákban a képességeknek és az életkori sajátosságoknak megfelelően (*egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, az osztályterem, hálóterem berendezéseinek rendben tartási igénye, a háztartási és a ház körüli munkák, a közlekedés, a vásárlás szokásai, mintái, készségei*).

2.2.6 Befogadóképességek fejlesztése

Az auditív befogadó készség fejlesztése:

Feladatunk a zenei befogadóképesség fejlesztése megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával. Az iskolai élet minél több, arra alkalmas mozzanata biztosítson lehetőséget a művészi értékű zenehallgatásra.

A vizuális befogadó készség fejlesztése:

Az iskola legyen minden részletében igényes, esztétikus közeg, amiben a tanulók jól érzik magukat, ami fejleszti ízlésüket, igényességüket, a szép iránti fogékonyságukat (*évszaknak, ünnepeknek, jeles napoknak megfelelő dekoráció, udvar, tanterem, folyosók, ebédlő, stb. tisztántartása*).

2.2.7 Szakmai képzés alapozása, a speciális kompetenciák fejlesztése (kreativitás, alkotóképesség)

Az alkotóképesség fejlesztése, tág értelemben vett alkotóképesség – kreativitás, lehetővé teszi, hogy iskolás kortól kezdve tudatosabban tervezzük meg az alkotóképesség fejlesztésének feladatait, hogy feldúsítsuk az alkotóképességet fejlesztő tevékenységet.

Feladatunk, hogy feltárjuk az alkotótevékenységre alkalmas tantárgyi tartalmakat. További fontos feladatunk olyan tanórán kívüli szakkörök (*kézműves szakkör, táncszakkör, színjátszó szakkör*) működtetése, amelyek tartalma felhasználható az alkotó tevékenység kibontakoztatására. Fontos az iskolán kívüli lehetőségek minél jobb kihasználása is.

2.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A NAT értelmében az egészségnevelés a köznevelés kiemelt fejlesztési feladata, melynek az iskolai oktatás valamennyi elemét át kell hatnia, elő kell segítenie a tantárgyközi kapcsolatokat erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Gyógypedagógiai intézményünk egészségfejlesztési tevékenysége során figyelembe vesszük, hogy:

- sajátos nevelési igényt tekintve értelmileg akadályozott gyermekeket nevelünk,
- ezen tevékenységet intézményi szinten, az óvodától a készségfejlesztő iskoláig átfogóan kell megvalósítani,
- az egészségnevelést tantárgyakon átívelő, kereszttantervi kompetenciaként, valamint a tanórán kívüli foglalkozásokon is megvalósuló általános fejlesztési feladatként szükséges kezelni.

Az egészségnevelés részterületei:

- egészséges táplálkozás,
- rendszeres testmozgás,
- személyi higiéné,
- szabadidő hasznos eltöltése (*aktív*), megfelelő aránya,
- lelki egyensúly (*megfelelő önismeret, önértékelés*).

A prevenció:

A WHO meghatározása szerint az elsődleges megelőzés a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul. Az elsődleges vagy primer prevenció a betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység, ami a veszélyeztetett emberekre irányul.

Az egészségfejlesztés, és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párcapcsolat és a családi élet kialakítása, fenntartása, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése.

Az egészségnevelés alapelvei intézményünkben:

Napjainkban az egészség-, egészségvédelem, egészségnevelés fokozottabban előtérbe került. Ezért szükségessé vált, hogy az értelmileg akadályozott gyermekek is minél fiatalabb korban elemi szinten megismerjék ezen fogalmak lényegét és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Intézményes nevelésük végéig következetes oktató-nevelő munkával az egészségnevelés céljai és feladatai képességeiknek megfelelően beépüljenek mindennapi szokásrendjükbe, erősödjön személyiségük, csökkenjen az ártó tényezők hatása és az iskola befejezése után a diákjaink a saját életükre alkalmazni tudják az elsajátítottakat. A tanulók ez által olyan képességek birtokába kerülnek, mely értékrendjüket, életviteli szokásaikat pozitívan befolyásolják.

Az iskola feladata az elsődleges megelőzés. Az egészségnevelés során figyelembe kell venni az adott gyermekcsoport életkori sajátosságait és az egyes gyermekek egyéni képességeit. Az egészségnevelés nem szerepelhet önálló tantárgyként, komplexitást kell alkotnia más tantárgyakkal, szabadidős tevékenységekkel, napszakokhoz kötődő egyéb cselekvésekkel, iskolai és kollégiumi élettel. A korszerű egészségnevelés cselekvésorientált tevékenység. Az iskola és a kollégium a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.

Az egészségnevelés célja:

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat, ezáltal képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az intézménynek minden tevékenységével a holisztikus egészségfejlesztési modell szerint szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel. Cél, hogy a gyerekek az önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Fel kell készíteni diákjainkat az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira. Támogatást kell nyújtani a káros függőségekhez vezető szokások és életmódok (*pl. a dohányzás, alkohol- és kábítószer-fogyasztás, káros szenvedélyek, a helytelen táplálkozás, öltözködési szokások*) kialakulásának megelőzésében.

Hosszú távú célok:

- az értelmileg akadályozott gyermekeink már óvodás kortól kezdve szerezzenek elemi ismereteket és folyamatosan bővítsék azt a közvetlen és tágabb környezetükről, egészségügyi szokásokról, az egészséges életmódról,

- ki kell alakítani tanulóinkban egy egészséges szokásrendszert- egyéni képességeiknek megfelelően- mely segítségével alakul a testi higiénia és a tiszta környezet iránti igényük,
- folyamatosan emelni az óvodás korban elkezdett önkiszolgálásra nevelés során megszerzett önkiszolgálási, önellátási szintjét a tanulóknak,
- fejleszteni a tanulók önismeretét, önbizalmát, a testsémafejlésén keresztül az énkép, én-tudatosságot, a közösséghez való pozitív tartozását, a konfliktushelyzet kezelését, az „egészséges” párkapcsolat kialakításának módját, ezzel érve el a gyerekek lelki békéjét,
- a szokásrendszer rögzítésével kialakítani bennük (*képességeiknek megfelelően*) a testi higiénére, a tiszta környezetre való igényt,
- megismertetni a személyi higiénét szolgáló eszközök használatának kiemelt jelentőségét (*mosdókesztyű, külön törülköző*),
- egyéni képességeknek megfelelően kialakítani azt a képességet, hogy a szerzett tudást alkalmazni tudják,
- kerüljék el az egészségkárosító magatartásformákat,
- alakítsunk ki a sajátos mozgásformákat az egészségük megőrzése érdekében,
- ismerjék meg a korszerű, egészséges táplálkozás formáit (*a táplálkozás és az életmód összefüggését*), fontosságának beláttatása, szokásrendjének kialakítása.

Középtávú célok:

- segítse megnyerni a gyermek, otthoni környezetének támogatását az oktató-nevelő munkához,
- ismerje fel, hogy a sport az egészséges életmód alappillére, a fizikai állapot, a koordinációs készségek fejlesztésének és az energia levezetés egyik legjobb területe,
- bővíteni a fertőző betegségekről szerzett ismereteket.

Rövid távú célok:

- az egészségnevelés kerettantervi kompetenciaként az oktatás, nevelés, rehabilitáció valamennyi területén jelenjék meg.

Feladatok:

- az osztályfőnökök és az egyéb pedagógusok segítségével a diákokat ismertessük meg az egészséges táplálkozás fogalmával, ismerjék meg a korszerű táplálkozási lehetőségeket, a táplálkozási zavarok okozta egészségkárosító hatásokat (*anorexia, bulimia, obesitas*),
- a személyes higiénét rendszeresen ellenőrizzük,
- a testi és lelki egyensúly megteremtése érdekében minél több testmozgásra ösztönözzük diákjainkat, nyújtsunk segítséget, hogy megfelelő önismerettel rendelkezzenek, ezáltal önbizalmuk, önbecsülésük is erősödhet,
- adjunk megfelelő tájékoztatást közlekedésbiztonságuk érdekében,
- a káros szenvedélyek ellen kapjanak megfelelő tájékoztatás.

Egészségneveléshez kapcsolódó hagyományok:

- napirendbe épített mindennapos testmozgás, séta,
- témanap, projekt hét kihasználva az „iskolagyümölcs” program lehetőségeit (*gyümölcsnap és zöldségnap, egészségét*)
- „Mozgásélmény” sportnap többségi és társintézmények bevonásával,
- heti egy alkalommal 3. évfolyamtól vízhez szoktatás, terápiás úszásoktatás,
- nevelőtestület döntés alapján, munkatervben rögzített világnap,
- védőnő bevonásával felvilágosító óra minden korosztálynál,
- városi közlekedésbiztonsági napon való részvétel,
- komplex tanulmányi versenyen való részvétel,
- lehetőség szerint erdei iskolai programok,
- osztálykirándulások a természetben, egészséges környezetben,
- egészséges táplálkozás klubdelután keretein belül,
- az SNI gyerekek sportversenyein való részvétel (*terápiás lovaglás, atlétika, úszás, labdarúgás, tenisz, stb.*).

2.3.1 Egészséges táplálkozás érdekében

- minél több friss zöldség és gyümölcs fogyasztása nyersen,
- folyadékpótlásként minél több gyümölcsle, gyümölcspép készítése, fogyasztása
- édes, cukros ételek háttérbeszorítása (*csokoládé helyett müzli szelet, gabonapelyhek bevezetése az étrendbe*),
- a gyerekek fokozatos átszoktatása a barna, magvas pékárura,
- a tankonyhai gyakorlatok során egészséges ételek készítése.

A kulturált étkezés szokásainak kialakítása kiemelt nevelési feladat iskolánkban. A főétkezési idő min. 45 perc, az adott csoport tanulóinak szükséglete szerint hosszabb is lehet.

Az ételallergiásoknak szükség szerint biztosított a speciális diéta.

Az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek bővítése, illetve a megszerzett ismeretek elmélyítése a következő tantárgyak segítségével valósul meg:

- kommunikáció tantárgyban a tanulók megismerkednek a gyümölcsökkel, zöldségekkel, ételféleségekkel, a napszakhoz rendelt étkezésekkel, evőeszközökkel, különböző alapanyagokkal, az ünnepi és hagyományos ételfélékkel,
- önkiszolgálás tantárgy keretein belül az önkiszolgálást, a kulturált étkezést, az adekvát evőeszköz használatot gyakorolják,
- környezetismeret tantárgy témaköreiben képességeiknek megfelelően a vitaminforrásokkal, azok jelentőségével, a helyes-helytelen táplálkozással a gyógynövények szerepével, azok felhasználásával, a diéta jelentőségével bővülnek ismereteik,
- életvitel és gyakorlat tantárgy képességeiknek, lehetőségeiknek megfelelő feladatok elé állítja a tanulókat.

A hatékony oktató-nevelőmunka érdekében praktikus kialakított gyakorlókönyv áll rendelkezésre, modern felszereléssel. Minden évfolyamnak, az óvodától kezdve lehetősége van a könyvi eszközök megismeréséről, az egyszerű ételek elkészítéséig e helyiségben.

2.3.2 Testi egészségfejlesztés

Mindennapi egészségfejlesztő testmozgás a gyerekek óra és napirendjében egyaránt megvalósul (*mozgásnevelés, testnevelés órák, sportköri foglalkozások, rehabilitációs terápiás mozgásfejlesztések és napközis, kollégiumi délutáni foglalkozások, stb.*).

Alapelvek:

A testnevelés és a sport az értékeivel, a nevelésben, képzésben betöltött funkciójával indokoltá tette mindennaposá tételét. Nem csak felkészít- transzferáló hatásaival- az élet és a munkabírás elviselésére, a kapcsolatteremtő képesség fejlesztésére, a szolidaritás, a tolerancia szellemének megismertetésére, de a pszichomotoros készségek és képességek tervszerű fejlesztésével a különböző célok elérésének lehetőségét jelenti. A tanulói személyiség egészének fejlesztését célozza, és nem csak a motorikum képzésének eszköze.

A testmozgás, a sport a fejlesztés egyik olyan területe, ahol minden tanulót a képességeihez igazodó elvárással, értékeléssel sikerélményhez tudunk juttatni. Minden diákot az örömteli mozgás élményéhez juttat, ezáltal lelkiileg is erősebbé válnak diákjaink. Megtanulnak a sport által sikert, kudarcot egyaránt egészségesen feldolgozni.

A célcsoportra jellemző sajátosságok a mozgás terén:

- hipotón izomtónus,
- túlhajlítható ízületek,
- széles alapú, bizonytalan járás,
- fáradékonyság,
- összerendezetlen mozgás,
- hanyag testtartásból eredő gerinc deformitások,
- testséma és térbeli orientációs zavar,
- haránt bokaizom süllyedés,
- központi idegrendszeri sérülésből adódó mozgássérülések,
- túlmozgásos és indíték szegény, ill. mozgásszegény tanulók magas száma.

Célok:

Sajátos nevelési igényű, értelmileg akadályozott gyermekek mindennapos mozgás és testnevelésének célja az életkorra, fejlettségre jellemző mozgásszükséglet, aktivitás és a testi képességek fejlesztésével az:

- kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése,
- személyiségfejlesztés,
- betegségmegelőzés, az egészség megőrzése, a mozgászavarok leküzdése, mozgásműveltség kialakítása, testalkati deformitások megelőzése, ill. meglévők javítása,

- olyan képességek kialakítására, fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, amelyek segítséget adnak az élet feladataihoz, és hogy képességeikhez, adottságaikhoz mérten minél eredményesebb legyen a beilleszkedésük. Más képzési területekkel, tantárgyakkal erősítő, interdiszciplináris alapon működő kapcsolatra törekszünk,
- minden foglalkozáson történjen meg a keringési és légzőrendszer megfelelő terhelése,
- a testnevelési órákon a gimnasztika olyan legyen, hogy benne a biomechanikailag helyes testtartást kialakítsa, és épüljön be a gimnasztikába a gerinctorna gyakorlatanyaga,
- valamennyi korosztály, csoport számára kínáljon mozgásos játékokat, versengést, egészségügyi és prevenciós értékeket,
- elégítse ki a tanulók mozgásigényét, fejleszti cselekvési biztonságukat, koordinációs képességüket, a fizikai aktivitást, az erőnlétet,
- neveljen a rendszeres sportolásra,
- váljon a mozgás, a fizikai erőkitartás a tanulók életmódjának részévé,
- ébresszen kedvet a szabadban, a jó levegőn eltöltött mozgás iránt, legyen örömforrás,
- nyújtson elérhető perspektívát a drogok, káros szenvedélyek fogyasztása helyett,
- olyan személyiségjegyeket fejlesszen, mint a kitartás, küzdeni tudás, siker és kudarc kezelése, alkalmazkodó képesség, tolerancia, stb.

Feladatok:

- a meglévő testi adottságok és képességek fejlesztése különféle mozgáskészségek elsajátításával konkrét mozgásos feladatok végrehajtásával,
- a gondozási függőségből adódó passzivitásból az önellátás igényének kialakítása,
- az életkorra jellemző mozgásszükséglet kielégítése,
- alapmozgások begyakorlása, automatizálása,
- az életkorra jellemző általános kondicionális, és koordinációs képesség kialakítása,
- térérzékelés és a téri tájékozódás fejlesztése (gördülékeny, ritmusos mozgáskivitelezés begyakoroltatása),
- mozgásöröm megélésének kialakítása,
- testtudatosság, testséma fejlesztése,
- a korképhez kötött morfológiai adottságok korrekciója, kompenzációja,
- a túlmozgásos vagy mozgásszegény állapot megszüntetése,
- a tanulók érdeklődésének felkeltése saját és társaik mozgása iránt,
- a küzdeni tudás, az akarat, kitartás és tűrőképesség fejlesztése,
- közösségi összetartozás érzése, ill. a csoporttudat erősítése,
- versengési kedv felébresztése,
- együttműködési készség, a segítőkészség fejlesztése,
- mozgástól való félelmek, szorongások leküzdése, bátorság és határozottság erősítése,
- egyéni mozgászavarok javítása,
- játékra nevelés: egyes játékfajták elsajátíttatása, játékeszközök használatának megismertetése,
- kezdeményezőképeség, a választási és döntési képességek fejlesztése,

- a kreativitás és az egyéni vágyak kibontakoztatása,
- a játékélmény megélése, szabadidős lehetőségként való alkalmazása, feladathelyzetektől való elkülönítése, a társas jelleg megélése, az életkorhoz illeszkedő lehetőségek megismerése,
- sportjátékokon keresztül a csapatjátékok szabályainak elsajátítása, a szabálytudat kialakításának elősegítése,
- járuljon hozzá a szóbeli instrukciók megszerzéséhez, megjegyzéséhez,
- az egészséges életmód szabályainak betartására nevelés,
- munkaképesség fejlesztése és megőrzése,
- balesetmegelőzés (helyzetfelismerés térérzékelés hiányából, egyes korpához kapcsolódó lehetséges kontraindikáció)

A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához, a fenntartásában való aktív közreműködéshez különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek elsősorban a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek.

A szorosabb értelemben vett testnevelés általános célkitűzései (kondíciós és koordinációs képességek fejlesztése, személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés) mellett a mozgásnevelés, majd a testnevelés tárgyakhoz számos speciális feladat kapcsolódik.

A mindennapos testmozgás szinterei:

- iskolai zsibongó, udvar, tornaszoba,
- állatasszisztált terápia lehetőség szerint,
- terápiás úszás a Városi Strandfürdőben,
- kerékpártúrák a szabadban,
- séták, gyalogtúrák,
- terepfutások (*utca, stadion*),
- „Mozgásélmény” Sportnap a szabadban,
- kirándulások,
- erdei iskola programok pályázati forrás esetén,
- tornaszoba, mozgáshabilitációs szoba.

Értékelés:

A tanulók értékelésének az alapja az önmagukhoz viszonyított fejlődés. A fejlődést pedig a korábbi, saját teljesítményhez kell viszonyítani. Az értékelésnél azonos mértékben kell figyelembe venni a mozgáskészséget és a testi képességek egyéni fejlődését, valamint az értelmi és az érzelmi személyiségjegyek változását. Az értékelésnél jelentőséggel bír a helyileg kidolgozott felméréseken nyújtott teljesítmény is, de figyelembe kell venni az egész évben végzett munkát és hozzáállást.

Felmérések:

Iskolánk nevelőtestületében dolgozó konduktor, mozgásnevelést tanító gyógypedagógus minden tanév szeptember 15-ig felméri a beiskolázott, első osztályos tanulók mozgásállapotát. Ez támpontot ad arra, hogy melyik tanuló szorul rehabilitációs- rehabilitációs konduktív foglalkozásra, ki igényel egyéni, speciális mozgásfejlesztést. Ez a mérés az alapja a mozgáshabilitációs egyéni fejlesztési tervnek.

A gyógypedagógusok és testnevelők helyileg, a sajátos nevelési igényt, az életkori sajátosságokat, testi képességeket figyelembe véve a mozgásnevelés és testnevelés tantárgyak követelményrendszerére építve dolgoztak ki egy egyedi mérési rendszert. A pedagógusok az első évfolyamon, év végén, a többi osztályokban pedig szeptemberben és májusban is, évente kétszer mérik a tanulók fizikai állapotát.

Felmérés elemei: 40 m futás, ingafutás, középtávfutás, kislabda hajítás, távolugrás, medicinlabda lökés és hasizomgyakorlat.

A tanulók fizikai állóképességének, motorikus képességeinek mérése a Helyi tantervben részletezve.

2015. tavasztól a központilag meghatározott mérőeljárást, a NETFIT mérést is végzik 5-12 osztályig a testnevelést illetve mozgásnevelést tanító kollégák, melyek eredményeit az elektronikus felületen is rögzítik.

Intézményen kívüli programok:

Más speciális szervezetek rendezvényein rendszeresen részt veszünk:

- ÉFOÉSZ, MSOSZ, FODISZ sportrendezvényei, kirándulások, táborok, vetélkedők, közösségi találkozások kortárs csoportokkal,
- lehetőség szerint kapcsolódunk más, többségi intézmények rendezvényeihez (az integrációs törekvések jegyében) is.

2.3.3 Káros szenvedélyek (alkohol, drog, dohányzás) megelőzése

A dohányzás, az alkoholfogyasztás kipróbálása egyre alacsonyabb életkorban történik. A serdülőkori virtus, a kíváncsiság és a túlzott kockázatvállalási készség lehet az alapja, hogy a felnőtt társadalom intelmei ellenére nagyon sokan megismerkednek a drogokkal. Iskolánk tanulóinak élete egy viszonylag zárt, szegregált közösségben folyik, tanulmányaik alatt nincsenek olyan intenzitással kitéve e veszélyforrásoknak, mint a többségi iskolákban tanuló gyerekek. A tágabb társadalmi környezetükben azonban ők is találkoznak ezekkel a veszélyforrásokkal, ezért elemi szinten, a megismerés és az elutasítani tudás illetve az egészséges perspektíva kiválasztásának szintjén nekünk is foglalkozni kell vele.

Célunk az, hogy olyan fiatalokat bocsássunk ki az oktatási ciklus végén, akik motiváltak az egészséges életvitelre, váljanak képessé a felnőtt társadalomhoz való alkalmazkodásra, képesek legyenek a káros szenvedélyektől mentes, segített életvitelre. Ennek érdekében törekszünk, hogy eljuttassuk őket az ismeret és a visszautasítani tudás szintjére.

Céljaink:

- egészségügyi ismeretek olyan irányú bővítése, melyek segítségével az egészséges életmód iránti igény fejlődik ki,
- megfelelő önismeret kialakítása,
- a tanulók droggal kapcsolatos ismereteinek bővítése, és a nemet mondási készség fejlesztése,
- a dohányzás káros hatásainak ismertetése, a dohányzásra való rászokás megelőzése,
- az alkohol kipróbálásának megelőzése ill. csökkentése és a koreltolódás a felnőttkor felé,
- a tiltott drogok fogyasztásának megelőzése,
- a közvetlen társadalmi környezetben a nemdohányzó életmód legyen a minta, a követendő társadalmi norma.

Céljaink elérésének lehetséges helyszínei és módjai:

- tanórai kereteken belül szerzett ismeretek: ismeretközlés, helyzetjátékok, filmbejátszás elemzése,
- szakköri foglalkozás: pl. hitoktatás, személyiségfejlesztő foglalkozások,
- a kollégium különböző foglalkozásai: kiscsoportos beszélgetések,
- személyes példamutatás az iskola egész területén és azon kívül is.

2.3.4 Családi életre nevelés, szexuális nevelés

A család a legfontosabb rokoni közösség. Értelmileg akadályozott gyermekeink nagy többsége élete végéig a család állandó segítségére, támogatására szorul, de fontos célunk, hogy:

- képességeik mértékében irányítás és segítségadás mellett váljanak alkalmassá a segített felnőttkori életre,
- olyan ismereteket szerezzenek, melynek birtokában az értelmileg fogyatékos fiatalok képességeikkel összhangban álló, kiegyensúlyozott emberi életet élhessenek,
- fel kell készíteni a tanulókat a különféle személyközi kapcsolatok helyes értelmezésére, legyen megfelelő eszközkészletük ezek kulturált kezdeményezésére (a hivatalos kapcsolattól az intim kapcsolatokig, a párkapcsolatok megéléséig egyéni igény és szükséglet szerint), valamint a helyes-helytelen kapcsolatfelvételek közötti különbségtételre, jó és rossz szándékú kezdeményezések felismerésére, illetve bizonytalanság esetén a támogatott döntéshozatalhoz segítség kérésére,
- a tanult magatartási és viselkedési formákat helyesen tudják alkalmazni családi, ill. párkapcsolataikban, legyenek tisztában nemi szerepükkel, a védekezés lehetséges módjaival,
- legyenek ismereteik a helyes szexuális életről, a fogamzásgátlásról,
- különös körültekintéssel a szexuális készletések legitimációja, egyben társadalmilag elfogadott, diszkrét kezelésének támogatása,
- tudják felismerni, ha szexuális zaklatás alanyai lesznek, és tudjanak segítséget kérni.

A család témakör már az óvodában, majd az iskolában az ismeretanyag évről-évre koncentrikusan bővül.

Iskolánk nyitott szemléletű iskola, melyben az egyik legfontosabb partner a szülő. A fogadóórák, szülőértekezletek, nyílt tanítási órák, a szülőkkel közös hagyományos rendezvényeinken (pl. *farsang, Együtt könnyebb családinap, gyermeknap, iskolai hagyományos ünnepek*) spontán kialakult beszélgetések mind-mind segíti a család és az iskola kapcsolatának erősítését. Tapasztalatunk, hogy a szülőket nagymértékben foglalkoztatják ezek a kérdések: *káros szenvedélyek, SNI fiatalok szexuális élete, családalapítás lehetősége, stb.* Alkalmoszerűen témaelőadásokat szervezünk számukra illetve szükség szerint, probléma esetén esetmegbeszéléseket is.

Egészségügyi szakfeladatok ellátása intézményünkben:

Az iskolaorvos egész évben, heti 10 órában rendel, az akut betegeket rendkívüli esetben Kutasi út 34-36-szám alatt látja el. Irányítja az ápolónők munkáját, szorosan együttműködik az iskolavédőnővel. Rendszeresen ismétlődő, időközi szakorvosi szűrővizsgálatokat végez, vezeti az egészségügyi törzslapot, sorosan következő védőoltásokat beadja. A gyógytestnevelésre szorulókat szűrését is elvégzi a konduktorok közreműködésével.

Iskolai védőnő elkészíti az intézményünkre vonatkozó egészségügyi iskolai munkatervet, melyet az intézményvezető hagy jóvá. Tanév elején egyeztet az intézményvezető-helyettessel az adott tanév felvilágosító óráinak témáiról, időpontjairól és az érintett osztályokról. Ennek megfelelően védőnői foglalkozásokat tart korszerű táplálkozás, személyi higiéné, önismeret, helyem a környezetemben, szexuális felvilágosítás, káros szenvedélyek: alkohol, cigaretta, drogok, játékszenvedély témákban.

Érzékszervi szűréseket végez, ami a tanulók értelmi állapotából és kommunikációs nehézségeiből fakadóan problémás, visszajelzéseik nem mindig adekvátak.

Lehetőség szerint a gyermek-ideggyógyászati felülvizsgálatot is megszervezzük negyedévenként az ideggyógyászati ellátás alatt álló tanulók számára. Indokolt esetben rendkívüli vizsgálat lehetőségét is szorgalmazzuk.

Fogorvosi szűrésre 2 alkalommal, ősszel és tavasszal kerül sor. A szűrés az iskolában zajlik, a további kezelést igénylő tanulókat szakintézetbe viszik fel az ápolónők.

Tanulóink szomatikus fejlődését is nyomon követjük (*súlylap, fejlődési lap*) és évente 3 alkalommal dokumentáljuk a tanulók pedagógiai portfóliójában.

Munkaegészségügyi vizsgálaton vesznek részt az intézmény dolgozói kötelezően, a jogszabályoknak megfelelő rendszerességgel és az új dolgozók belépés előtt.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai tevékenységek:

Az egyén és a társadalom számára egyaránt fontos és egyre szélesebb körben felismert szükséglet, hogy minél több állampolgár legyen képes a saját illetve mások testi épségét,

egészségét veszélyeztető állapotot felismerni, szaksegítségét hívni és a hivatásos segélynyújtó helyszínre érkezéséig megfelelően, magas színvonalon elsősegélyben részesíteni az arra rászorulókat.

Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegély nyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie kell a baleset, vagy rosszullét következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást.

Gyógypedagógiai intézményünk tanulói súlyos egészségi állapotukból és korlátaikból adódóan fokozott kockázatúak, gyakran kell elsősegélyben részesíteni őket.

Intézményünk dolgozói lehetőség szerint minden évben elsősegély-nyújtási oktatáson vesznek részt, melynek célja:

- alapismeretek elsajátítása,
- gyakorlatban történő alkalmazása,
- a megszerzett tudás átadása a tanulók értelmi és életkori szintjének megfelelően,
- szituációs játékok keretében balesetek stimulálása,
- esetmegbeszélés.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek:

- ájulás, eszméletvesztés (*vércukorszint-vérnyomás leesése, epilepszia, agyrázkódás, hirtelen sokk*),
- különböző szerzett sérülések (*horzsoltság, vágott, zúzott, rándult, törött*),
- égés ellátása (*folyó, hidegvizes hűtés*),
- áramütés ellátása (*az égéshez hasonló tüneteket produkálhat, azonnal nem vezető anyaggal le kell ütni a kezét és minden esetben kórházba kell szállítani*),
- gyógyszermérgezés,
- ételmérgezés,
- újraélesztés.

Az iskolai balesetet esetén a pedagógusnak azonnal mérlegelnie kell, hogy szükséges-e egészségügyi ellátás, amennyiben igen haladéktalanul intézkednie kell. Az egészségügyi ellátás szükségességétől függetlenül értesíteni kell a vezetést, a szülőket, a gyámokat tájékoztatni a baleset körülményeiről, a gyermek állapotáról és az intézkedésekről.

Legfontosabb az értelmileg akadályozott tanulókkal megismertetni, tudatosítani, hogy ismerjék fel baleseti veszélyeket, aktuális helyzetben pedig tudják, hogy mi a teendő, tudjanak segítséget kérni.

2.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A közösségfejlesztés fő területei:

- tanítási órák,

- egyéb foglalkozások,
- szabadidős tevékenységek.

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok:

Legfontosabb célunk a mind képességekben, mind sérüléstípusokban is igen heterogén osztályközösségből olyan közösséget formálni, amely hajlandó a közös értékrend elfogadására *(az iskola szervezett keretein belül)* és képes ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

Ennek a célnak a megvalósításához több esztendő kitartó, állhatatos és türelmes munkájára van szükség, melynek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekszünk:

- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, a munkaerkölcs erősítésével,
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,
- a korosztályhoz illő, szokásosnak tekinthető viselkedésformák elsajátíttatása,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése példamutatással, bemutatással, bírálat, önbírálat segítségével,
- a tanulók önállóságának fejlesztése,
- a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés, ezáltal a folyamatosság biztosítása,
- olyan nevelői team kialakítása, mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályok tevékenységét koordinálni tudja,
- különböző változatos munkaformákkal *(homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, verseny stb.)* az együvé tartozás érzésének erősítése.

Egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

Az egyéb foglalkozások kötetlenebb tevékenységi formák, közösen átélt kirándulások, túrák, délutáni napközis, kollégiumi foglalkozások érzelmmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló területei. Feladatunk, hogy neveljük a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére. Átgondolt tervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítjuk, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez tartozás érzését. Megismertetjük a tanulókkal a társas együttélés szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek. A sokoldalú és változatos foglalkozásokkal hozzájárulunk a közösségi magatartás erősítéséhez *(zene, tánc, színjátás, színházlátogatás stb.)*. A sétákkal, kirándulásokkal elmélyítjük a természet iránti tiszteletet és a környezet védelmét is.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, egyéni problémáikhoz és hatásuk nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladatunk:

- jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel,
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése,
- a csoportokban végzett munka során az önismeret elmélyítése, az önfelegyelem fejlesztése,
- a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása, az együttműködés megalapozása, fejlesztése,
- a tevékenységformákat hasssa át a kölcsönösség, az egyéni képességekre, adottságokra való építés,
- a tevékenységek kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők érdeklődése ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön,
- az egyes foglalkozások kidolgozását határozza meg az elsajátítandó ismeretek készségi szintűvé alakítása, az értelmi képességek és a specifikus jellemzők figyelembevétele és az egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési mód,
- olyan erős érzelmi felhívó erővel bíró témák kiválasztása, amely során megélhetik a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem fontosságát, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.

2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók tanítása, mellyel összefüggésben feladatai:

- tantervi tanítási órák megtartása,
- tanításra való felkészülés, a tanítás megtervezése,
- tanítási órákra való rendszeres didaktikai, módszertani felkészülés, szervezési előkészületek, foglalkozási vázlatok készítése, személyre szabott, individualizált tervezés előtérbe helyezéssel,
- egyéni tanrendes tanulók felkészítése és az egyéni fejlesztett tanulók fejlesztése,
- egyéb, tanórán kívüli foglalkozások (*helyi tanterv szerint*) megtartása,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás,
- rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások, fejlesztési tervek készítése,
- nevelőtestületi és szakmai munkaközösségben való aktív részvétel,
- aktív részvétel az intézmény pályázati tevékenységében,
- kollegiális kapcsolatok ápolása, folyamatos kapcsolattartás és együttműködés a nevelőtestület más tagjaival nevelési és szaktárgyi kérdésekben egyaránt,
- pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli és adminisztratív tevékenységek elvégzése,
- az intézmény belső dokumentumainak készítésében való közreműködés,
- iskolai ünnepélyeken, hagyományos iskolai rendezvényeken és az éves munkatervben rögzített rendezvényeken való megjelenés, azok előkészítő, szervező munkái és ott a gyermekekkel kapcsolatos teendők ellátása,
- szabadidő hasznos eltöltésének, az intézmény kulturális és sportéletének szervezésében, lebonyolításában való közreműködés,

- a gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatokban való közreműködés,
- iskolai környezet alakítása,
- pozitív osztálytermi légkör kialakítása,
- a tanulók egymás közötti kapcsolatainak formálása,
- a tanulók egyéni problémáinak megoldásában segítségnyújtás, egyéni ráhatás,
- fegyelmezés, konfliktushelyzetek megoldása,
- tanulók fejlődésének, teljesítményének értékelése,
- az intézményvezető elrendelése esetén részvétel az osztályozó vizsgabizottságban,
- részvétel az önértékeléssel kapcsolatos tevékenységekben,
- továbbképzésen, konferenciákon való részvétel, az itt szerzett információk átadása a tantestületnek,
- folyamatos képzés, önképzés és tudásmegosztás,
- szükség szerint intézményi tanács, iskolaszék munkájában való részvétel,
- szülőkkel való folyamatos kapcsolat ápolása,
- tankönyvek közti tájékozódás, tankönyvek kiválasztása,
- órai segédanyagok, taneszközök gyűjtése, készítése,
- tanulmányi versenyekre való felkészítése, versenyek szervezése, ezeken való részvétel,
- tanulók kísérése kulturális-, sportversenyekre, vetélkedőkre,
- a tanulók felügyeletének, reggeli és óraközi folyosó és udvari ügyeletének biztonságos ellátása,
- az elrendelt helyettesítések ellátása,
- gyógypedagógiai főiskolai hallgatók gyakorlatának vezetése,
- az éves Munkatervben jóváhagyott beosztás szerint a szülői Híradó és egyéb faliújságok színvonalas, igényes és aktuális vezetése,
- tanítás nélküli munkanapokon a szakmai program és beosztás szerinti feladatok ellátása,
- tanügyi, jogi dokumentumok, törvények, minisztériumi rendeletek változásainak figyelemmel kísérése,
- internetes oktatást–nevelést segítő weblapok használata,
- a tanulók harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése,
- intézményvezetői megbízás esetén munkaközösség vezetése, osztályfőnöki és mentortanári feladatok ellátása.

Osztályfőnök az osztály közösségének felelős vezetője:

A szükséges nevelési hatásokat, a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztését csak tervszerűen kialakított nevelési rendszerrel, gondosan egymásra épített nevelési tartalmakkal lehet megvalósítani. Ezt a munkát pedig az osztályfőnöknek kell összehangolnia, irányítania. Az osztályfőnök munkája során igyekszik céltudatosan összehangolni az iskolai és az iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket. Legfőbb feladata, hogy a rá bízott csoportot tervszerűen irányítsa, vezesse. A tanulókkal közösen tervezi, elemzi és alakítja az osztály életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe.

Osztályfőnök feladatai:

- az intézmény pedagógiai elvei szerint nevelni osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőinek figyelembe vételével,
- a gyermekkel való egyéni törődés ellátása, a sajátos nevelési igényéből fakadóan egyéni korrekciós feladatokra való javaslattevés,
- koordinálni és segíteni az osztályba tanító pedagógusok munkáját és látogatni óráikat, foglalkozásaikat,
- koordinálni és segíteni az osztályban dolgozó nevelőmunkát közvetlenül segítő dolgozó munkáját,
- minősíteni a tanulók magatartását és szorgalmát,
- rendszeres kapcsolatot tartani a szülőkkel, szülői értekezletet és fogadóórát tartani, szükség esetén családot látogat,
- A digitális, tantermen kívüli oktatás esetén a digitális tananyagok eljuttatásának ellenőrzése, koordinálása. A szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tananyagfeldolgozás könnyítése érdekében.
- közreműködni a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- jelentős probléma esetén az intézményi vezetést haladéktalanul tájékoztatni,
- pontosan ellátni az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat: osztálynapló vezetése, anyakönyvi napló vezetése, statisztikai adatok szolgáltatása, fejlődési lapok vezetése, gyógypedagógiai vélemények készítése, bizonyítványok írása, a tantárgyi felmérések dokumentálása, évente két alkalommal osztályfőnöki jelentések készítése, osztályozó vizsgák jegyzőkönyvi dokumentálása,
- törekszik az indokolatlan mulasztások, megelőzésére, visszaszorítására,
- az iskolai munkatervben, illetve a tanítási programban szereplő tanulmányi kirándulások előkészítése az SZMSZ előírásai szerint, azokon való részvétel,
- erdei iskola szervezése, lebonyolítása, pályázati forrás esetén,
- részvétel az osztály kötelező orvosi vizsgálatain,
- javaslattevés a tanulók jutalmazására, büntetésére,
- az osztály tantermének, foglalkoztató termének igényes, esztétikus és gyermekcentrikus alakítása.

Az osztályfőnök rendszeres szakmai kapcsolatot tart az általános intézményvezető-helyetttel, a kollégium, a gyermekotthon vezetőjével, nevelőivel, gyámokkal, a kollégium és a gyermekotthon nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottaival.

2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló (Nkt):

- *sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók,*

- *beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók,*
- *kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók,*
- *a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók.*

Állapotmegismerés, szakértői vélemény:

Az értelmileg akadályozott tanulóink többsége már koragyermekkortól rendelkezik szakértői véleményekkel, különféle vizsgálati eredményekkel. Ezek egybevetett, elemző megismerése adhat támpontokat a gyermek előmeneteléről, erősségeiről és különösen nagy figyelmet igénylő, nehezebben fejlődő képességeiről. Ugyanakkor nem hanyagolható el a személyes megismerés, a megfigyelések, a gyógypedagógiai folyamatdiagnosztikai eredményekkel való kiegészítés, mivel sok külső és belső tényező befolyásolhatja a szakértői vizsgálaton nyújtott teljesítményt *(legjellemzőbben az adaptációs képességek, így az ismeretlen helyzethez való alkalmazkodás, értelmezés nehézségei)*. A szülői megfigyelések, beszámolók szintén fontos kiegészítő információkat jelenthetnek. A helyi tantervben rögzített méréseket is végzünk.

Differenciálás, egyéni tanulási utak:

Az általános alapelvek egységes érvényesítése mellett a sikeres tanulás-tanítás folyamatához elengedhetetlen a személyre szabott, individualizált tervezés.

A tanulási képességet, aktivitást, hatékonyságot leginkább jellemzően az alábbi tulajdonságok befolyásolhatják, melyek figyelembevételével tervezhető a differenciálás, az egyéni tanulásszervezés:

- az érzékszervi ingerfeldolgozás, a megfelelő szelekció nehezítettsége,
- figyelem szándékos fókuszálásának, irányításának és fenntartásának nehézsége,
- vizuomotoros koordinációs nehézségek *(a látott információ feldolgozása, megfelelő mozgásos válaszreakció adása, pl. menet közben kikerülöm vagy átlépek a tócsát anélkül, hogy a mozgásom megakadna vagy az egyensúlyom elveszíteném), egyéb (inger-reakció) koordinációs nehézségek (gyors, zökkenőmentes reakció hallott, látott, érzékelt – pl. fájdalom, hő, nyomás – dolgokra, eseményekre),*
- térészlelési és orientációs zavarok saját magához viszonyítva és a tágabb térben,
- időbeli tájékozódás nehézségei,
- analízis, szintézis, szerialitás műveletek bizonytalansága,
- kauzális logikai kapcsolatok felismerésének nehézsége,
- lényeges-lényegtelen információk szelektálása különféle elvonatkoztatási szinteken,
- az új ismeret bevézésének és a korábbi ismeretekhez való megfelelő asszociációs kapcsolódás kialakításának nehezítettsége,
- a tanultak általánosításának, változó körülmények közötti felidézésének, alkalmazásának nehezítettsége,
- fáradás,
- passzivitásra való hajlam, kudarckerülő magatartás,

- félelmek, túlzott visszahúzódás és impulzivitás,
- naivitás, kritikai érzék hiányossága,
- kommunikációs készségek eltérései,

Az eltérő kognitív képességek miatt a tudástartalmak befogadása mennyiségi és minőségi téren is eltérő lehet. Ennek megfelelően a fentiek felmérése és a hozzájuk való alkalmazkodás mellett a következő tényezők figyelembevétele biztosíthatja a megfelelő differenciálást:

- a személyre szabott tartalom, s ennek mennyisége,
- a szemléltetés, tapasztalatszerzés mikéntje,
- a felidézést támogató vizuális rögzítés,
- a tanulási tempó,
- az ismétlések mennyisége és gyakorisága,
- a feladatvégzés önállósági szintjének meghatározása.

A differenciálás egy további szempontja a feladatvégzéshez nyújtandó segítség mértéke és fajtája.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el.

A nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- az ismeretszerzés, -feldolgozás és -alkalmazás során vezetésre, segítségre, irányításra van szükség,
- a tanulók fogékonyabbak a közvetlenül észlelt tapasztalati és tevékenységekhez kötött közlések/ismeretek befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel,
- az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal,
- a tanulási tempó, a bevésés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást,
- a fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok *(pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem, saját vágyak késleltetésének hiánya, a kommunikációs zavarok, a naivitás)* korrekcióját,
- a fejlesztést nehezítő külső tényezők *(hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.)* esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre,
- az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek *(pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás)* befolyásolják az egész személyiség fejlődését,

- a felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (*egyéni fejlesztési programok, pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozások, különféle terápiák és a pedagógiai szakszolgálat által gyógytestnevelés*) biztosítását teszi szükségessé.

A pedagógiai folyamat során intézményünkben tág teret kap a hátrányok leküzdése, az erősségek kibontakoztatása, az egyéni bánásmód.

Egyéni fejlesztési programok:

A tanulási képességek területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések miatt iskolánkban kiemelkedően fontos a differenciált feladatadás és foglalkoztatás, az egyéni és kiscsoportos fejlesztés.

A tantárgyi programokat kiegészítve a tanulók adottságaihoz, képességeihez igazodó egyéni fejlesztési tervek alapján végzik a gyógypedagógusok, melyhez szükség szerint felzárkóztatás és tehetséggondozás is társul.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozások:

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést és a kognitív fejlődést.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelönyökre építve – az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapjául a szakértői bizottság véleményében foglalt javaslatok, valamint a rendszeres gyógypedagógiai, pedagógiai megfigyelés, felmérés, diagnózis, az értékelések eredményei szolgálnak.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, finommotorika, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése, terápiás beszédfejlesztés,
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiség fejlesztő hatásának érvényesítése,
- a mozgásállapot javítása, terápiás mozgásfejlesztés.

A konkrét célkitűzések meghatározása során a főbb szempontok a tanuló képességprofiljában látható erősségek (*ezekre építünk, ezek jelentik a „húzóerőt”*) és a leginkább fejlesztésre szoruló területek (*a lemaradást igyekszünk csökkenteni vagy kompenzálni*). Nem hagyhatók figyelmen kívül a legközelebbi kapcsolati személyek (*a család vagy gyám*) elvárásai,

kívánságai, valamint a tanuló személyes érdeklődési köre, motivációi sem. E téren partneri egyeztetésre, megbeszélésre lehet szükség.

A hátrányok csökkentésén, kompenzálásán túl fontos szerepet kap a tehetséggondozás, az egyéni adottságok megerősítése, a valós erőfeszítésen, egyéni teljesítményen alapuló sikerélmény biztosítása is.

Tanórán kívüli tevékenységek:

A tantervben leírt követelmények teljesítésének, a nevelési folyamatok eredményességének az értelmileg akadályozott tanulók hatékony személyiség fejlesztésének, eredményes szocializációjának feltétele az egész napos nevelés biztosítása, a tanórán kívüli tevékenységek magas szakmai színvonalú szervezetsége.

Ezek a foglalkozások az iskola helyi lehetőségeitől, adottságaitól függően szervezhetők meg: szakkörök, tömegsport, napközi, kollégiumi foglalkozás.

Differenciált csoportszervezési eljárások:

Az egyéniesítő nevelés elvének alkalmazása ellenére is vannak az adott tanulócsoporton belül, főként a kultúrtechnikai tantárgyaknál (*olvasás, írás, számolás*) a csoport többségétől lemaradó tanulók.

Számukra csoportbontással, képesség szerint differenciálódó csoportokat kell létrehozni.

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység:

Átfogja az iskolai élet egészét. Segíti a tanuló személyiségének helyes irányba történő fejlődését. Biztosítja a gyermekeket és a szülőket megillető jogok és köteleességek érvényesülését, a hátrányos helyzetükből, veszélyeztetettségükből adódó hátrányok leküzdését.

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi munka az oktatási intézmény minden dolgozójára (*akik a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával és ügyeinek intézésével foglalkoznak*) kiterjedő összehangolt tevékenység, melyet az intézményvezető-helyettes koordinál.

Gyermekvédelmi munka tartalma:

- felderítés, jelzőrendszer működtetése a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott intézményvezető-helyettes és osztályfőnökök, csoportvezetők által,
- prevenciós munka (*kollégium férőhely biztosítása, tájékoztatás, folyamatos kapcsolat a családokkal, a gyermekvédelmi rendszer érintett képviselőivel*),
- családgondozás (*családlátogatások, egyéni esetkezelés, folyamatos kapcsolattartás*) támogató segítségnyújtás,
- különböző intézményekkel, hivatalokkal való szoros kapcsolattartás.

Az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi feladatainak megvalósulási formái:

- fogadóóra keretében kapcsolattartás a szülőkkel, gyermekvédelmi szakemberekkel,
- szükség szerint családlátogatás az osztályfőnökök és a családgondozó közreműködésével,
- tájékoztatás a gyermekvédelem körébe tartozó intézmények elérhetőségeiről,

- nyilvántartás vezetése az iskola tanulóiról, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók vonatkozásában az önkormányzatoktól kapott határozatok alapján,
- a pályaválasztás érdekében a mindenkori 7-8. osztályos tanulók pályaeorientációjának segítése a végzős osztályok sikeres, képességeiknek megfelelő továbbtanulásuknak koordinálása,
- előadások szervezése az egészséges életmód érdekében iskolai programokon, illetve szülőklub keretében,
- esetmegbeszélés kezdeményezése a tanulók ügyében a gyermekjóléti szolgálatnál,
- folyamatos, élő kapcsolattartás a gyermekvédelem körébe tartozó intézményekkel, személyekkel (rendőrség, védőnő, pszichológus, gyámhatóság stb.), gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézményegységünkkel, gyermekvédelmi gyámokkal,
- a gyermekjóléti Szolgálat családgondozóival történő szoros együttműködés a pedagógiai eszközökkel már nem kezelhető, súlyosabb problémák megoldása érdekében,
- a tanulók hasznos szabadidő eltöltéséhez segítségnyújtás *(tájékoztató táborozási lehetőségekről, a városban zajló programokról)* szabadidős programok szervezése az iskolán belül és kívül is,
- pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése és maximális kihasználása a támogatottság érdekében.

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelem területei:

Egyéni szinten: egyéni esetkezelés *(pl. beszélgetések, ügyintézés, javaslatok további intézkedésre)*.

Közösségi szinten: prevenciók tevékenységek összessége, amely túlnő egy-egy osztály, vagy csoport létszámán, összetételén *(pl. mentálhigiéniai csoport, szexuális felvilágosítás)*.

A gyermekvédelem szervezeti és munkaformái, az információáramlás módja, követelményei:

- iskolánkban nem működik gyermekvédelmi munkaközösség, ezért a gyermekvédelem kérdései nevelőtestületi értekezletek alkalmával kerülnek megvitatásra,
- pedagógiai jellegű esetelemzések, esetmegbeszélések csoportvezető pedagógus, gyermek és ifjúságvédelmi felügyelő és gyermekvédelmi feladatot ellátó vezető között,
- szükség szerint intézményvezetővel történő egyeztetések,
- belső kapcsolatrendszerben *(védőnővel, iskolaorvossal)* folyamatos együttműködés.

Kapcsolatteremtés a különböző gyermekvédelmi szakellátás szerveivel:

- gyermekjóléti szolgálatok családgondozóival *(esetmegbeszélés, közös családlátogatás)*,
- kormányhivatalok gyámhivatalaival, helyi önkormányzatokkal, önkormányzatok népjóléti irodáival,
- TEGYESZ gyermekvédelmi gyámjaival,

- egészségügyi szolgáltatás szakembereivel (*gyermekpszichiátria, az intézmény iskolaorvosa, védőnő*),
- a különböző karitatív, nonprofit és a helyi civil szervezetekkel.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet kirészletezve a *2.8 A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedés alatt* a hatályos gyermekvédelmi törvény alapján!

Preventív tevékenységek:

- kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani azoknak a gyerekeknek ahol a családi háttér veszélyeztető tényező,
- a krízis helyzetben lévőknek segítséget nyújtanak a civil szervezetekből kapott adományok, ezeket szétosztva próbáljuk enyhíteni a szülők gondjait, a szülők széles körű tájékoztatása segélyezési formákról és egyéb lehetőségről,
- bűnmegelőzési és drogprevenciós programokban való részvétel, segítségnyújtási lehetőségeinek propagálása.

A tanulók egyéni érdeklődését is figyelembe vevő programokkal igyekszünk a családi otthon biztonságát, törődését, szeretetét nyújtani. Az iskola dolgozói minden igyekezetükkel azon vannak, hogy az egymásra figyelésre, a szeretet értékeire, az összetartozás érzésének fontosságára neveljék a családi szeretetet nélkülözni kényszerülő tanulóinkat.

2.7 Az utazó gyógypedagógiai ellátással kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az EGYMI pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben meghatározott célokon túl az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények alapvető célja, hogy alakuljon ki olyan szolgáltatási tudás, felkészültség az EGYMI-ben, amely biztosítja a minőségi oktatáshoz való hozzáférést, a sikeres együttnevelés feltételeinek megteremtését, a társadalmi integráció segítését, illetve a munkaerő-piaci esélyek javítását az integráltan oktatott, nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számára az őket fogadó, befogadó intézményekben. Az ellátórendszer segítse, hogy az együttnevelést támogató szolgáltatások beépüljenek a fogadó intézmények pedagógiai gyakorlatába, ezzel lehetővé váljon, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók lehetőség szerint saját intézményükben kapják meg a különleges gondozási igényüket kielégítő szolgáltatásokat. A célok eléréséhez pontosan megfogalmazott feladatok szükségesek; a feladatokat pedig megfelelő számú, jól felkészült, elhivatott, tudását folyamatosan fejlesztő, speciális végzettségű gyógypedagógusok valósíthatják meg.

Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények alapvető feladata, hogy az utazó gyógypedagógusi hálózat szakembereinek segítségével támogassa a befogadó iskolák módszertani megújulását. A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs-rehabilitációs ellátásában hangsúlyos legyen a készség-és képességfejlesztés, az individuális fejlesztés, a

tanuló állapotához igazodó sérülés specifikus fejlesztés, hogy lehetővé váljon a gyerek, tanuló optimális szocializációja.

Az ellátás feladatait valamennyi intézménytípusra a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei dokumentum tartalmazza.

A rendelettel összhangban az alapfeladatokon és célokon túl kiemelten fontos feladatnak tekintjük, hogy

- az utazó gyógypedagógusok a többségi pedagógusokkal szoros szakmai együttműködést alakítsanak ki,
- speciális pedagógiai segítséget adjunk: segítsük a szakvélemények értelmezését, a fejlesztési feladatok meghatározását,
- módszertani, óraszervezési tanácsokkal segítsünk az integráló pedagógusoknak, tantestületeknek,
- az utazó gyógypedagógus a fogadó pedagógus információi, a szakvélemény és a gyermek képességeinek, készségeinek felmérése alapján egyéni fejlesztési tervet készítsen,
- az utazó gyógypedagógus az egyéni fejlesztési tervével, a fejlesztési célokkal, feladatokkal segítse a fogadó/befogadó pedagógust, hogy azokat beépítse az oktatási, nevelési folyamatba,
- az utazó gyógypedagógus ismerje fel az egyes területeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó sajátos nevelési igényű a gyerekek/tanulók tehetségét, segítse a tehetség kibontakoztatását információk megosztásával a fogadó intézmény és a szülők felé,
- az utazó gyógypedagógus segítse a sajátos nevelési igényű tanulók társas beilleszkedését, a szociális kompetencia fejlesztését,
- legfontosabb partnernek tekintve a szülőket tájékoztatással, tanácsadással segítsük őket,
- az inkluzív nevelés feltételeinek kialakításában segítséget nyújtunk az iskolavezetőknek, hogy valamennyi intézmény alkalmas legyen a befogadó pedagógiai gyakorlat megvalósítására,
- segítsük a sajátos nevelési igényű gyerekek, tanulók intézménytípusok közötti átvezetését,
- támogassuk az intézményeket, hogy kidolgozhassák az inkluzív nevelést erősítő, életpályát befolyásoló, egyénre szóló átvezetési programjukat, tökéletesíteni tudják a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók utánkövetését, mentorálását,
- az EGYMI-ben dolgozó gyógypedagógusok innovatív szemlélettel képesek legyenek szakmai tapasztalataik, módszertani újításaik publikálására, jó gyakorlatok írására, adaptálására,
- szoros hálózati együttműködés alakuljon ki a társintézményekkel, a szakértői bizottságokkal, a szakszolgálatokkal.

Az utazó gyógypedagógusok általános feladatai, elvárások:

Az utazó gyógypedagógus egyéni fejlesztési terveit a szakvéleménynek megfelelően, valamint *A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* alapján, saját

megfigyelései és az EGYMI által kidolgozott mérések alapján készíti el. A befogadó pedagógussal konzultál az egyéni fejlesztésről, a megvalósulási folyamatot és saját munkáját is reflektíven követi. A tervezésben és a foglalkozásokon az eszközök és módszerek megválasztásának alapja a sérülésspecifikus individualizált fejlesztés. Csoportos fejlesztés esetén tudatosan, a kitűzött céloknak megfelelően választja meg a munkaformákat, elsősorban a cselekvésbe ágyazott feladatokat alkalmazza, hangsúlyos számára a szemléltetés, a minél több érzékszervi csatornán érkező információk megértése, feldolgozása. Az egyéni fejlesztés során épít a gyerek, tanuló meglévő tudására, erősségeire. A foglalkozásokon felhasználja a digitális tartalmak motivációs erejét, és alkalmazza az önálló differenciált fejlesztésre. Kiemelten figyel a digitális akadálymentesítésre a gyengénlátó, vak és hallássérült tanulók esetében. Az egyéni fejlesztési tervekben, foglalkozástervekben, reflexiókban értékeli a választott módszereket, eszközöket, szükség esetén az egyéni fejlődés ütemét figyelembe véve, a mérési eredmények és a megfigyelései alapján változtat tervein. Folyamatosan figyelemmel kíséri a tanuló fejlődését, évente a jogszabályban meghatározott módon értékeli a fejlesztés eredményét, erről tájékoztatja a többségi pedagógusokat és a szülőket.

Tervező munkájában az általános didaktikai alapelveket ötvözi a speciális gyógypedagógiai tartalmakkal úgy, hogy azok megfeleljenek a gyerekek, tanulók életkori és képességbeli sajátosságainak, igazodjon a speciális szükségletekhez. Tervezésében az éves feladatokat szakaszokra, 3 hónapos egységekre bontja. A tervezési egységek végén a terveit felülvizsgálja, értékeli a gyerekek, tanulók és önmaga munkáját, ennek megfelelően képes az előzetes terveken változtatni. A bemeneti és kimeneti mérések eredményeinek elemzésével, összehasonlításával reflexióiban értékeli a választott módszerek, eszközök, hatékonyságát. Az egyes foglalkozások tervezéskor figyel a feladatok kis lépésekre bontására, figyelembe veszi a proximális fejlődési zóna elvét és gyakorlatát, nem tananyagban gondolkodik, hanem a tanulók képességeit fejleszti komplexen, mégis tantárgyi koncentrációt megvalósítva.

Differenciálással és individualizációval alkalmazkodik tanítványai kompetenciaszintjeihez, képességstruktúrájához, pszichés állapotához, így tervezi, algoritmizálja a fejlesztési folyamatokat.

Az utazó gyógypedagógus a gyerekek, tanulók tágan értelmezett tanulási folyamatát támogatja. Törekszik a tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználására. Tevékenysége során figyelembe veszi a kulturális különbségeket, a hátrányos helyzetből adódó nehézségeket, az egyéni képesség-és készség-szint eltéréseit. A foglalkozásokon figyel a tanulók aktuális fizikai és érzelmi állapotára, szükség esetén korrigálja aktuális óratervét. Hangsúlyos a tervező és megvalósító munkájában, hogy figyel a sajátos nevelési igényű tanuló érzelmi szükségleteire, állapotára, attitűdjére.

Tevékenysége eredményessége érdekében konzultál a folyamatban érintettekkel, képes a folyamatok koordinálására. Segít a sérülésspecifikus eszközök kiválasztásában, gondoskodik az eszközök használatáról, szüksége esetén segít a befogadó pedagógusnak a terem, szoba kialakításában, berendezésében. Munkájában kiemelten hangsúlyos a tanulás tanítása, az egyéni tanulási stílus megismerése, a tanulás-módszertani hiányosságok feltárása, a tanulás iránti motiváció erősítése. Az érzékszervi-, mozgás- és beszéd fogyatékos gyermekek, tanulók rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztésén kiemelt feladata az utazó gyógypedagógusnak a társadalmi elfogadás és beilleszkedés elősegítése, a reális énkép és jövőkép kialakítása.

Továbbá kiemelt feladata, hogy informálja az érintetteket az érdekvédelmi egyesületek munkájáról, a segédeszközökről, a szabadidős tevékenységek lehetőségeiről, továbbtanulással, munkavégzéssel, rehabilitációval kapcsolatos lehetőségekről.

Foglalkozásain – csoportos fejlesztés esetén is – az egyéni képességfejlesztés a fő feladata. A befogadó pedagógussal egyeztetve az egyéni fejlesztési tervet, közös feladat a tanulás tanítása, az egyéni képességfejlesztés. Saját pedagógiai mérései, megfigyelései, valamint a szakvélemény fejlesztési területei alapján határozza meg az egyéni fejlesztés feladatait, lépéseit. A fejlődésdiagnosztikára építi munkáját, szükség esetén módosítja céljait, feladatait, terveit. Munkájában a nevelést és az oktatást, fejlesztést egységben szemléli és kezeli.

A tanuló hibáit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk, mert sikerélményhez szeretné juttatni a gyerekeket, tanulókat. A tanulók személyiségének megismerése érdekében tanuló megismerési tesztek, kérdőíveket alkalmaz (tanulás iránti beállítódás, attitűd, tanulói stressz, konfliktuskezelés, képességhálo stb.). A tanulók személyiségének fejlesztése érdekében szerepjátékokat, dramatizált gyakorlatokat, szituációs játékokat is alkalmaz. Tervszerűen, rendszeresen hospitál a tanulók osztályában.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon az utazó gyógypedagógus beszélgetéseket, élménybeszámolókat kezdeményez, ezzel is fejleszti a gyerekek, tanulók kommunikációs és szociális képességeit. Foglalkozásain elfogadó, biztonságos légkört teremt, ahol lehet, szabad hibázni. Csoportos fejlesztés esetén az együttműködést támogató módszereket alkalmaz, fejleszti a tanulók, gyerekek vitakultúráját. Az utazó gyógypedagógus kiemelt feladata, hogy az adott intézmény pedagógusait, a szülőket segítse a fogyatékkal kapcsolatos módszertani, életvezetési tanácsokkal, szükség esetén más szakemberek bevonására is tegyen javaslatot. Pedagógiai konzultációs csoport vezetése során, nevelőtestületi értekezleten vagy más jellegű pedagógiai rendezvényen a helyzethez illő kommunikációs módokat választ, és képviseli az SNI tanulókat. A konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, következetes és kiszámítható értékeléssel.

A csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli. Ha lehetősége van, az utazó gyógypedagógus is vegyen részt diákjai szabadidős tevékenységében (kirándulás, versenyek), kiemelten az érzékszervi fogyatékos és autizmus spektrumzavarral diagnosztizált tanulók esetében. Segítse az osztályfőnököt közösségformáló programok szervezésében.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon folyamatos pozitív visszajelzéseivel motiválja, értékeli a gyerekek, tanulók fejlődését. A diagnosztikus és fejlesztő értékelések alapján képes terveit felülvizsgálatára, újratervezésére. Az utazó gyógypedagógus a tanév elején és végén az EGYMI-ben kidolgozott egységes méréseket elvégzi, a kapott eredményeket elemzi, tapasztalatait rögzíti a gyerek, tanuló egyéni fejlődési lapján, a fejlődés mértékét, ütemét jelzi a szülőnek, a befogadó intézménynek.

A gyerek, tanuló önmagához mért fejlődését értékeli. Kiemelt feladata az utazó gyógypedagógusnak, hogy a befogadó pedagógusokkal együtt a gyermek, tanuló önértékelését fejlesszék, erre építve reális jövőképet alakítsanak ki. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyszerűek legyenek, a tanulók fejlődését segítsék.

Élő kapcsolatot ápol a szakszolgálatok, a szakértői bizottságok, az egészségügyi intézmények, a befogadó intézmények munkatársaival, pedagógusaival. Az eszmegbeszéléseken a

gyermek, tanuló érdekeit képviseli, betartja a titoktartási kötelezettségét. A kapcsolattartás és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat. A szülőknek, pedagógusoknak lehetőséget biztosít a foglalkozások látogatására, rendszeresen tart fogadóórát, bemutatóórát.

Az utazó gyógypedagógus az általános pedagógiai újdonságokat is figyelemmel kíséri, az új módszereket, eszközöket – különösen a tanulás módszertani, a mérési-értékelési, a tanulás szervezési fejlesztéseket beépíti munkájába. Részt vesz továbbképzéseken, konferenciákon, ezekről beszámol az utazó gyógypedagógusoknak, az újdonságokat beépíti munkájába. Ötleteivel, javaslataival, tapasztalataival segíti a belső innovációt. Felkérés esetén főiskolai hallgatók gyakorlatát vezeti, lehetőséget biztosít hospitálásra.

2.8 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A tanulói érdekérvényesítés:

- DÖK segítő pedagógus megbízása, a mindenkori kollégiumvezető,
- tanulói jogok biztosítása a Házirendben rögzítve.

A Házirend intézményünk belső alkotmánya. Rögzíti a jogokat és kötelességeket. Betartása és betartatása intézményünk minden tanulójának joga és kötelessége.

Az intézményi döntési folyamatokban tanulóink speciális igényeit és korlátait figyelembe véve a DÖK segítő munkatárs, a mindenkori kollégium vezetője vesz részt.

2.9 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Az iskolai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

A kapcsolat kialakításában és fenntartásában intézményünk nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezlet,
- fogadóóra,
- nyílt nap,
- egyéni beszélgetések,
- kölcsönös támogatás,
- és koordinált pedagógiai tevékenység.

Ennek feltétele a kölcsönös bizalom, őszinteség, korrekt magatartás.

Gyakran tapasztalt nehézségek:

- a szülő gyakran irreálisan megfogalmazott elvárásokat támaszt az értelmileg akadályozott gyermekkel kapcsolatban intézményünk irányába,

- a szülő-gyermek kapcsolat zavara,
- a családi és az intézményi normarendszerek különbözősége.

A szülők érdekérvényesítésének szervezeti keretei intézményünkben:

Szülői közösség:

Minden osztályból, évente a képviselők megválasztása.

Véleményezési jogkörrel rendelkezik az iskola éves programját, házirendjét illetően. Részt vállal a saját osztályközösség és az iskola egész életét meghatározó ünnepek, rendezvények szervezésében. Munkáját öntevékenyen, az osztályfőnökökkel egyeztetve végzi.

Iskolaszék:

Az iskolaszék egyetértési, véleményezési jogot gyakorol az intézményi alapdokumentumok elfogadásakor. Javaslattevő jogkörrel rendelkezik a nevelési, oktatási intézmény működésével kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Intézményi tanács:

Jogkörét gyakorolja az SZMSZ-ben foglaltak szerint.

Kapcsolattartás a tanulók szüleivel:

Az iskola sokoldalú lehetőséget biztosít a szoros kapcsolat érdekében a szülőkkel, melynek keretében:

- Meghatározott időpontokban a pedagógusok fogadóórát tartanak a szülőknek, ahol elbeszélgetnek az érdeklődő szülőkkel a gyermekek előmeneteléről, az esetleges problémákról. Igény szerint akár napi vagy heti egy alkalommal találkozhatnak a szülők a pedagógusokkal, kötetlenül fogadóórai megkötések nélkül is.
- Évente három alkalommal szülői értekezletet tartunk.
- A szülőnek lehetőséget adunk arra, hogy előzetes bejelentés alapján bármikor részt vegyen a foglalkozásokon.
- A szülő kérésére gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsot, segítséget adnak a pedagógusok.
- A fontosabb dolgokról nyomtatott és e-mailes levélben, e-napló által tájékoztatjuk a szülőket (*pld. a tanév rendje, a szünetek rendje, szülői értekezletek, fogadóórák, munkanap átrendezés, iskolai programokról, rendezvényekről*).
- A szülőknek készült tájékoztató falon, honlapon az aktuális tudnivalókról tájékoztatjuk a szülőket a különböző intézeti eseményekről.
- A szülőknek készült tájékoztató füzetet (*prospektust*) az új gyerekek szüleinek átadjuk.
- A pedagógusok közreműködnek a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulót veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében. Ez ügyben az osztályfőnökök családlátogatást végeznek a veszélyeztetett gyerekek szüleinél.

- Előadásokat szervezünk szülőklub keretében a szülők által javasolt vagy választott témában.
- Közös részvétel rendezvényeken.
- Szükség esetén telefonos és internetes kapcsolattartás.

A szülők a szülői értekezleten, fogadó órán, nyílt napon, kiállításokon, ünnepségeken, rendezvényeken, tanévzáró bemutatkozásokon szembesülhetnek az iskolában folyó munkával, a neveltségi szinttel és tanulási teljesítményekkel, eredményekkel.

Az intézmény közvetlen partnerei:

- társintézmények,
- SZTE-JGYPK Gyógypedagógus - képző Intézet,
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar,
- országos és megyei szakértői bizottságok,
- Munkahelyi Gyakorlat Programban együttműködő munkahelyek (*TESCO, Kovács Kúry Idősek Otthona, Szent Erzsébet Kórház*),
- különböző közintézmények.

A felsorolt partnerekkel aktív kapcsolatot tartunk, meghívjuk rendezvényeinkre. Tájékoztatjuk partnereinket az intézményt érintő fontos kérdésekről.

2.10 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet értelmezi a tanulmányok alatti vizsgák fogalmát.

Intézményünkben is van lehetőség osztályozó vizsga letételére, melynek helyi szabályzatát az SZMSZ tartalmazza.

Ha az értelmileg akadályozott tanulónk a egyéni tanrendesként folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az intézményünk gondoskodik.

Ha az iskolánk nem tud megfelelő, a szakértői véleményben meghatározott végzettségű szakembert biztosítani a fejlesztéshez, akkor megfelelő végzettségű óraadó pedagógust kereshetünk, akár az EGYMI keretében is.

A következő évfolyamra lépés legfontosabb alapelve, hogy a közösségbe a tanuló beilleszkedjen, elfogadja az iskolai munka szabályait, rendszerét. A tantárgyi rendszerben az elvárt teljesítmények nem tökéletes teljesítése esetén is marad a tanuló megszokott társaival, hiszen személyiségfejlődése szempontjából a hasonló korúak társasága döntő jelentőségű. *„A tantervi követelményeket nem teljesítette, a nevelőtestület határozata alapján osztályközösségben marad.”- év végi záradék.* Minden lemaradást egyéni és kiscsoportos fejlesztés keretében kell csökkenteni.

Az intézmény vezetője engedélyezheti az iskolai 1. évfolyam megismétlését is abban az esetben, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne a tanuló. Az engedély megadásáról a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére az intézmény vezetője dönt.

2.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A 2011. évi nemzeti köznevelésről szóló CXC. Törvény 45. § alapján Magyarországon minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. Intézményünk bemenet szabályozott, csak a szakértői bizottság javaslata alapján történik felvétel. Minden olyan gyermekeket felvesszünk szabad férőhely esetén ellátási területünkről, akik a szakértői vélemény alapján közép súlyos értelmi fogyatékosok, vagy súlyos és halmozottan fogyatékosok és elérték tanköteles kort.

Az intézménnyel tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel keletkezik. A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvétele csak a Szakértői Bizottság érvényes szakvéleménye alapján történik!

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 22. § (3) szerint az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermekeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a tankerületi központ végleges határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába.

Az Nkt. 45.§ (2) bekezdése alapján a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

2020. január 1-jétől a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 45. § (8) bekezdés, valamint az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet 15/F. § értelmében az Oktatási Hivatal vezeti az óvodai nevelésben részvételre kötelezettek és a tankötelesek nyilvántartását, továbbá a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 20. § (1b) pontja alapján figyelemmel kíséri az Nkt. 72. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott kötelezettség teljesítését.

A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

A hatodik életévüket betöltött tankötelezettek tankötelezettségüket fejlesztő nevelés-oktatásban is teljesíthetik.

A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 140. § (1) szerint a tankötelezettség teljesítését a fejlesztő nevelés-oktatásban az a gyermek kezdheti meg, aki hatodik életévét május 31. napjáig betölti. A szülő kérelmére az a gyermek is megkezdheti, aki a hatodik életévét az év december 31. napjáig betölti. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról – a nevelőtestület véleményének kikérésével – az intézmény vezetője dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a köznevelési törvényben meghatározott maximális létszámot.